

A DEBRECENI EGYETEM EGYETEMI ÉS NEMZETI KÖNYVTÁRÁNAK STRATÉGIAI TERVE 2010–2014

I. Bevezető

1. A könyvtár rövid története

1918 után az új történelmi helyzetben Debrecen vált a csonka Magyarország keleti régiójának szellemi központjává. A kormányzati és helyi szándék azonos volt: Debrecen váljék olyan szellemi erővé, amelynek kisugárzása a határokon kívül rekedt Magyarországra is kiterjed. Ebben a törekvésben kezdettől fogva tudatosan részt vállalt az Egyetemi Könyvtár, amely két évig tartó előkészület után 1918-ban nyílt meg a közönség számára 10.000 kötettel. Az intézmény 1932-ben a központi épület befejezése után költözött az egyetem külön könyvtári célra (két millió kötet és több száz olvasó befogadására) tervezett részébe. A szépen fejlődő gyűjtemény abban az időben nem közelítette meg a 100.000 kötetet. Nagyobb mérvű gyarapodás csak 1935 után következett, a II. világháború végére négyszeresére nőtt a Könyvtár könyv- és folyóirat állománya. Az intézmény történetében döntő jelentőségű esemény volt, amikor megkapta a kötelespéldány-gyűjtés jogát és feladatát (1952), majd 1997-ben a könyvtári törvény megerősítette nemzeti könyvtári jellegét. A Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára (DEENK) 2001. január 1-től egységes irányítású és szerkezetű, az egyetem rektorának közvetlenül alárendelt központi egység, nemzeti gyűjtőkörű nyilvános könyvtár. A nemzeti gyűjtőkörű könyvtár a hazai könyvtárhálózat meghatározó súlyú tagjává vált, egyetemi feladatai mellett országos és regionális funkciókkal, széleskörű nemzetközi kapcsolatrendszerrel.

A dokumentumokhoz, tanulmányi anyaghoz és a korszerű információ-forrásokhoz való hatékony és gyors hozzáférést a könyvtár szakkönyvtári rendszere biztosítja. Az egyetem polgárai mellett a városban és a régióban élők számára is vonzó, könnyű eligazodást, önkiszolgálást, csoportos és elmélyült tanulást, a könyvtáros és olvasó együttműködését teszik lehetővé a régi, az új és megújult könyvtárépületek, amelyeket a következő oldalakon azzal a nem titkolt szándékkal mutatunk be, hogy még nagyobb kedvet csináljunk meglátogatásához, szolgáltatásainak megismeréséhez. Hiszen egyetlen olvasójegy a könyvtár hét intézményének több mint hat millió dokumentumához, több mint száz adatbázisának használatához és számos emelt szintű szolgáltatásához nyitja meg az utat.

A KÖNYVTÁRI RENDSZER TAGJAI

DEENK Bölcsészettudományi és Természettudományi Könyvtára
DEENK Agrártudományi Könyvtára
DEENK Kenézy Élettudományi Könyvtára
DEENK Társadalomtudományi Könyvtára
DEENK Műszaki Kari Könyvtára
DEENK Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kari Könyvtára
DEENK Zeneművészeti Könyvtára
Debreceni Egyetemi Kiadó
Egyetemi Múzeum

2. A stratégiai terv célja

Magyarország Európai Unió csatlakozása, a folyamatosan változó társadalmi elvárások, az információs és kommunikációs technológia rohamos fejlődése, a változások tudatos kezelése a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára számára is szükségessé tették olyan stratégiai terv kidolgozását, amelynek alapján képesek vagyunk megfelelni a növekvő igényeknek és követelményeknek.

A meghatározott kulcsfontosságú fejlesztési területek kijelölik az elkövetkezendő időszak legfontosabb feladatait.

A stratégiai tervünkben megfogalmazott célkitűzések megvalósításával a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár szervezete, szolgáltatási, infrastruktúrája és humán erőforrásai terén egyaránt megfelel a minőségi, korszerű könyvtár követelményeinek.

A Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának fejlesztési célkitűzései összhangban vannak a Debreceni Egyetem Intézményfejlesztési tervével, illeszkednek a kutatóegyetem stratégiájához, az országos könyvtárügyi fejlesztést meghatározó Portál programmal (2008–2013), és mindazokkal a hazai és nemzetközi szakmai irányelvekkel, amelyeket a könyvtárszakmai szervezetek meghatároztak. A DEENK fejlesztésének alapelve, hogy minden tagkönyvtára azonosan magas színvonalon, korszerű technikai feltételek között, megfelelő kompetenciákkal rendelkező személyzettel támogassa az egyetem oktatási, képzési, gyógyító és kutató tevékenységét, a felhasználókkal olyan kapcsolatot alakítson ki, amely elősegíti az intézmény oktatási-kutatási folyamatába történő fokozott integrálódását.

II. A könyvtár jövőképe

Célunk: olyan, a XXI. század elvárásainak megfelelően teljesítő könyvtár kialakítása, amely értéknövelt szolgáltatásaival, Regionális Tudásközpontként teljesíti egyetemi, területi és országos és nemzetközi feladatait.

Nemzetközi összehasonlításban kiemelkedő, a mindenkori képzési, oktatási és közösségi igényekre építő, motiváló és esélyegyenlőséget biztosító intézményként működik.

III. Küldetésnyilatkozat

A Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára gyűjteményeivel, szolgáltatásaival, információs rendszerével, szakmailag jól felkészült munkatársaival a Debreceni Egyetem alapvető fontosságú intézménye. Küldetése az Egyetem széleskörű oktatási, kutatási és gyógyító tevékenységének, valamint a kultúra, a tudomány és a gazdaság szakembereinek hozzásegítése versenyképességük eléréséhez. Nemzeti gyűjtőkörű nyilvános könyvtárként feltárja, megőrzi és magas szintű szolgáltatásai révén használatra bocsátja a magyarországi kiadványok gyűjteményét. A mesterképzéshez, doktorképzéshez és a magas szintű tudományos kutatómunkához szükséges külföldi szakirodalmat és a fontos elektronikus információ forrásokat szolgáltatja felhasználóinak. Az Egyetem versenyképességének biztosításához az intézmény tudásmenedzselő központjának szerepét vállalja.

IV. A makrokörnyezet bemutatása (PGTT analízis)

A politikai, gazdasági, társadalmi és technológiai környezet elemzése, feltérképezése rendkívül fontos, de egyben nagyon bonyolult és összetett feladat is a DEENK esetében, hiszen a

második nemzeti könyvtárként funkcionáló könyvtár nemcsak egyetemi, de országos és regionális feladatokat is teljesít. Így ahhoz, hogy kellő alapossággal tudjuk elvégezni az elemzést, első lépésként meg kell határozni azokat a szempontokat, amelyek befolyásolják a könyvtár makrokörnyezetét.

Ennek megfelelően az alábbi szempontok elemzése szükséges az egyes tényezőkön belül:

Politikai tényezők:

- törvények, jogszabályok, rendeletek, egyéb jogi szabályozás,
- az állam szerkezete,
- kultúrpolitika, oktatásügy hatása,
- az Európai Unió rendelkezései,
- pályázatok.

Gazdasági tényezők:

- pénzügyi tényezők: támogatások, adók, bérek,
- Európai Unió gazdasági támogatása: pályázatok,
- globalizáció,
- versenyképesség,
- nonprofit szervezet ← →profitorientáltság.

Társadalmi tényezők:

- globalizáció – nemzetiség, nemzetiség – kisebbség,
- asszimiláció – migráció,
- interkulturális, multikulturális kapcsolatok,
- képzési rendszer (Bolognai folyamat),
- élet hosszú tartó tanulás (life long learning),
- szakmai megítélés, szakmai elismerés.

Technológiai tényezők:

- könyvtári rendszer fejlesztése (elektronikus kölcsönzés),
- elektronikus könyvtárak,
- elektronikus ügyintézés,
- multimédia,
- web 2.

A vizsgálat megkezdése előtt érdemes néhány szóban jellemezni a DEENK jelenlegi helyzetét, jövőképét, hiszen az elemzésnek a jelenlegi helyzetet kell figyelembe vennie. A PGTT analízis ugyanis a stratégiai terv elemeként egy középtávú elképzelést alapoz meg, ennek megfelelően a könyvtár eddigi céljai elengedhetetlen elemét képezik az elemzésnek.

„A Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára 2001. január 1-jétől egységes irányítású és szerkezetű, az egyetem rektorának közvetlenül alárendelt központi szervezet. Az egységes menedzsment alatt működő, hét tudományos könyvtár alkotta intézmény közös feladatokat szolgál, különös tekintettel az információhoz való korszerű hozzáférésre az egyetem minden polgára számára. Nemzeti gyűjtőkörű nyilvános könyvtár. Országos és regionális feladatkörű könyvtárként a Magyarországon kiadott minden dokumentumtípusból köteles példányban részesülni. Az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer lelőhely nyilvántartó központja, fogadja és tárolja más könyvtárak adatait és teljes gyűjteményéből szolgáltat az országos

könyvtárközi rendszerben. A könyvtár kiemelten segíti az országhatáron túli magyar képzési nyelvű egyetemek könyvtárait feladataik ellátásában.”

„A DEENK célja olyan felhasználóbarát szolgáltató könyvtár kialakítása, amely Regionális Tudásközpontként alkalmazkodik az egyetemi, területi és országos feladatokhoz, ezáltal nemzetközi összehasonlításban is kiemelkedő, a mindenkori képzési, oktatási, és közösségi igényekre építő, motiváló és esélyegyenlőséget biztosító szerepet töltve be.”

Mindezek tükrében a DEENK makrokörnyezeti elemzése a következő eredményekkel zárult:

1. Politikai tényezők

- A DEENK működését a hatályos törvények, rendeletek, jogszabályok szabályozzák. „Az 1997. évi CXL. törvény rendelkezett a kulturális javak védelméről és a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és közművelődésről, a követő jogszabályok pedig jogi háttérrel biztosítanak a könyvtári rendszer működéséhez.”
- a DEENK működésének szabályozása – mint általában a könyvtáraké – nemzeti szinten történik, de a könyvtárak fejlesztési irányvonalait az Európai Unió által meghirdetett és támogatott programok erőteljesen befolyásolják;
- az Európai Unió különös hangsúlyt fektet az európai információs társadalom felépítésére és fontosnak tartja a könyvtárak szerepét a polgárok társadalmi aktivitásának fejlesztésében;
- az állam, s annak szerkezete, tevékenysége szintén hatással van a könyvtárak szerepére. Egyrészt a kormány a legfelsőbb fenntartó, másrészt az államirányításban meghúzódó politikai, azon belül is a kultúrpolitikai és tudománypolitikai folyamatok nemcsak közvetetten a könyvtárak szerepére, hanem az e körbe tartozó nonprofit szervezetek felhasználóira is nagy hatással vannak. Értendő ez alatt mind egy apró változtatás a képzésben, mind a felsőoktatás gyökeres megváltoztatása. Pl.: bolognai rendszer bevezetése.

2. Gazdasági tényezők

- A könyvtár céljai, tevékenysége és mozgásteret nagyban függ a közvetlen fenntartótól, annak gazdasági helyzetétől;
- a könyvtárak a fenntartójuk mellett egyéb forrásokra is támaszkodhatnak, még ha az nem is rendszeres. A legfontosabbak ezek közül a magas követelményeket támaztó Európai Unió pályázatok: infrastruktúra fejlesztés, tartalomépítés, állománygyarapítás, kiadványok megjelentetése vagy rendezvények szervezése szempontjából;
- a globalizáció az egyik leglényegesebb gazdasági tényező, hiszen amellet, hogy felerősödött az uniformizált, általános követendő trendek szerepe, egyre inkább hangsúlyos szerepet kap a nemzeti sajátosság, s ezzel együtt az egyediség megőrzése és kifejezése. Ezek ápolása természetesen a kulturális intézményekre, így nagyrészt a könyvtárakra hárul.
- A gazdasági szabályozók szintén lényegesen befolyásolják az Egyetem és ezen belül a DEENK lehetőségeit: a vállalkozó egyetem, illetve ezen belül a vállalkozó egységek segítése azt jelentik, hogy komolyabb bevételi forrásokhoz tud jutni a Könyvtár. De jelentősen befolyásolja a Könyvtár lehetőségeit a könyvkereskedők, kiadók gazdasági helyzete, kereskedelmi politikája is. A dokumentumok növekvő, vagy éppen csökkenő ára jelentős kihatással van a könyvtár beszerzésére, állománygyarapítására.

- Fontos megemlíteni az informatika nyújtotta lehetőségeket is, amelyek ugyan technikai tényezőnek számítanak, de gazdasági szempontként is hatnak. Az informatikai eszközök terjedésével, a digitalizálással, az online végrehajtható munkafolyamatokkal nagymértékben lehet csökkenteni mind a felhasználók, mind a könyvtár költségeit, ez pedig hatással van a gazdaságra.

3. Társadalmi tényezők

- A globalizáció terjedésével a kultúrák közötti különbség csökkenni látszik, ami – ha például az oktatásról beszélünk – akár kifejezetten hasznos is lehet, hiszen a közös kredit rendszerrel lehetővé válik a diplomák kölcsönös elismerése, az egységes követelményrendszer kialakítása, másrészt felértékelődik az identitásörző, identitáserősítő anyanyelv szerepe, valamint a nemzeti szokások és hagyományok.
- Fontos lehet megvizsgálni ennek vonatkozásában a közvetlen társadalmi összetételt, azaz Debrecen város lakosságát: nemcsak a nemzetiségek, kisebbségek szempontjából, hanem általában a társadalmi összetételt. Adott város adott rétegei ugyanis erősen meghatározzák a kulturális viszonyokat. Debrecen esetében – mivel egyetemvárosról van szó – jelenleg nagy igény van a DEENK nyújtotta egyre bővülő és folyamatosan fejlődő szolgáltatásokra.
- Az egyik legfontosabb társadalmi tényező – az interkulturális és multikulturális kapcsolatok jelenléte is Debrecen egyetemváros létéből fakad. A város lakosságának stabil részét alkotják az egyetemen tanuló külföldi hallgatók (számuk folyamatosan növekszik). Jelenlétük legnagyobb hatással éppen a DEENK-re van, hiszen a könyvtár az elsődleges színtér, ezt az újfajta csoportot „ki kell szolgálni”. A nagyrészt Izraelből, Norvégiából, Nigériából, Törökországból, Távol-Keletről és az Egyesült Államokból ide érkező diákok első útja – ahol kulturális különbségeik feloldására keresik a megoldást – a könyvtárba vezet, itt ugyanis nemcsak a saját nyelvük szakirodalmához férnek hozzá, hanem egy olyan társadalmi réteggel kerülhetnek kapcsolatba, amely Debrecen lakosságát tekintve a legnyitottabb az egymás kultúrájának való megismerésére, a kulturális szakadékok leküzdésére.

4. Technológiai tényezők

- A már gazdasági tényezőként is említett informatikai fejlődés számos területen hatással van a DEENK működésére. A technika fejlődése egyrészt megkönnyíti a munkafolyamatok végrehajtását, másrészt a felhasználókat is segíti.
- Az akadémiai hálózat (HUNGARNET, NIIF) fejlesztése és ezzel párhuzamosan az egyetemi gerinchálózat fejlesztése közvetlen hatással van a könyvtári hálózatra.
- Az olvasók számára már lassan egy éve rendelkezésre áll az online dokumentumkérés lehetősége, amivel nemcsak időt és pénzt lehet megtakarítani, de ezáltal a későbbi statisztikák alapjául is szolgáló adattömeg kerül megőrzésre.
- Technológiai tényezőként hatással van a DEENK tevékenységére, hogy egyre újabb és újabb módszerek jelennek meg a szellemi javak, kulturális alkotások létrehozásában, átvitelében és rögzítésében, amihez teljes mértékben alkalmazkodni kell, és képesnek kell lenni az új technológiák beintegrálására.
A digitális technika előre láthatóan lehetővé fogja tenni az emberiség tudásának, kulturális ismereteinek és értékeinek korlátlan mennyiségben és minőségben való terjesztését.
- A technológiai változások által okozott szakmai elvárások nőnek, s ezáltal a szakmai képességek szerepe és gyakorisága is egyre nagyobb szerepet kell, hogy kapjon.

Fontos, hogy azoknak az intézményeknek, amelyek valamilyen formában „tagjai” a „kulturális üzleti életnek”, életben maradásuk és fennmaradásuk érdekében meg kell ismerniük és meg kell tanulniuk az új technológiák alkalmazását.

V. A mikrokörnyezet bemutatása

1. Helyzetkép

Infrastruktúra

Épület: (teljes alapterület: 16.454 m²)

A Debreceni Egyetem intézményfejlesztési és beruházási programjai alapvetően meghatározták a könyvtári rendszer fejlesztési irányát. 1999 márciusában az oktatási miniszter elfogadta az Egyetem Intézményi Fejlesztési Tervét és az ezen alapuló Beruházási Programot. A fejlesztések és beruházások a különböző campusokon működő karokon folyó oktatás és kutatás korszerű infrastrukturális feltételeit teremtették meg. E fejlesztési alapelvekből adódott, hogy a szakkönyvtárak is azon a helyen szolgáltatassák a könyvtári információt, ahol az adott tudományterület hallgatói és oktatói végzik munkájukat.

Új szakkönyvtárak

A **Társadalomtudományi Könyvtár** 2002. november 25-én kezdte meg működését. Alapterülete 1750 négyzetméter, mintegy 300 ezer kötet befogadására alkalmas. Feladata elsősorban az egyetem Kassai úti campusán lévő karok (Közgazdaságtudományi Kar, Állam- és Jogtudományi Kar) oktatási, kutatási igényeinek segítése, de nyilvános könyvtárként városi és regionális feladatokat is ellát, részt vesz az Országos Dokumentum-ellátási Rendszerben nyújtott szolgáltatásokban. A Könyvtár gyűjteményének nagyobb része a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár állományából került ki, ehhez integrálódott a Közgazdaságtudományi Kar mintegy 5–6 ezer kötetes könyvtára, valamint a Jog- és Államtudományi Szakkönyvtár, amely korábban az Egyetemi Könyvtár külön gyűjteményeként működött. A könyvvállomány kétharmada szabadpolcon, egy kisebb, kevésbé használt állományrész – mintegy 20 ezer kötet – tömör raktárban kapott helyett. A Társadalomtudományi Könyvtárban több mint 600 féle időszak kiadvány található, ezek túlnyomó többsége szintén szabadpolcon hozzáférhető. A korszerű infrastruktúrával rendelkező könyvtárban mintegy 160 ülőhely várja az olvasókat, a hálózati információs forrásokat és egyéb számítógépes szolgáltatásokat 50 nyilvános terminálon használhatják. Három kutatófülke és 15 számítógéppel felszerelt oktatóterem segíti az elmélyült könyvtárhasználatot, valamint a rendszeres továbbképzést.

A **szakkönyvtári hálózat bővítésének újabb szakasza az Élettudományi Könyvtár** átadása volt, amelyre 2005 novemberében került sor. A könyvtári beruházás az Élettudományi Központ megvalósításával együtt történt, az épületegyüttest Golda János és Szenderffy Gábor építészek tervezték, a könyvtártechnikai terveket dr. Virágos Márta főigazgató készítette, a kivitelező a HUNÉP volt. A könyvtár korszerű tanulmányi és kutatási feltételeket nyújt 3250 m²-en 210 ülőhellyel, oktató- és multimédia teremmel fogadja az olvasókat. A korábbi elhelyezéshez mérten jelentősen megnőtt a szabadpolcon elhelyezett dokumentum állomány, 40.000 kötet könyv és 1400 folyóiratcím kapott helyet közvetlen olvasói hozzáféréssel. Ennek előfeltétele új szabadpolcos raktári rendszer kialakítása volt. Egy gyűjteménybe integrálódott az egyetem élettudományi-, biológiai-, kémiai- és mezőgazdaság tudományi szakirodalma a

Kenézy Könyvtár, a Kémiai Szakkönyvtár, valamint az intézeti könyvtárak és a NÁGYK szakanyagának összevonásával.

Felújítások

- 2000 végén megvalósíthatósági tanulmány készült az **Egyetemi templomban elhelyezett könyvtár kiváltására**, amellyel megteremtődött annak feltétele, hogy az épületet újra a Református Egyház használhassa. A kibővített Élettudományi Könyvtárban, valamint a Kassai úti új épületben kaptak helyet a korábban az egyetemi templomban működő egységek és az itt elhelyezett állomány, a templom tényleges **átadására 2006 végén került sor**.
- Az épület korszerű felszereltsége megteremtette annak lehetőségét, hogy a különböző információhordozókon megjelenő hangzó anyag (elsősorban a zenetudomány és rokonterületei) szolgáltatása a legmodernebb technikai feltételekkel történjen, így 2006 januárjától a **Médiatár is** ebben az épületben működik. A **Kézirattár** átmenetileg a Társadalomtudományi Könyvtárban kapott ideiglenes helyet. Az értékes egyetemtörténeti muzeális dokumentumokat őrző tár remélhetően a létesítendő az Egyetemtörténeti Múzeumban nyer méltó elhelyezést.
- 2006-ban került sor a HEFOP pályázat támogatásával, a TEK intézményfejlesztési tervében szereplő konkrét könyvtári fejlesztéseknek köszönhetően a főépületben működő **Bölcsészettudományi és Természettudományi Könyvtár** olvasói tereinek és a könyvtárosi munkahelyeinek jelentős megújítására. A projekt keretében mintegy 2000 m² átalakítása történt meg, amelynek elsődleges célja volt, hogy új, tágas, szabadon bejárható nyilvános tereket hozzunk létre és megteremtsük a feltételeit a hagyományos dokumentumokhoz, tanulmányi anyagokhoz és elektronikus információforrásokhoz való hatékonyabb, gyorsabb hozzáférésnek. A kb. 1500 fm szabadpalcra mintegy 25–30 ezer dokumentumot helyeztünk el. E gyűjteményi egység kialakításának mindez ideig nem volt meg a technikai előfeltétele, létrehozásával a régóta megfogalmazott olvasói igényeknek tett a könyvtár eleget. 330 olvasói munkahely korszerűsítése történt meg, ugyanekkor megtörtént a terek funkcióinak átrendezése is.
- Szükségraktárban tároljuk a **plakátokat**, és egyéb dokumentumokat. Megkezdődött a különgyűjtemény tematikus rendszerezése, amely a közeljövőben alapja lehet a csoportos és digitális feltárásnak.

Az egyetem fejlesztési irányelveinek megfelelően dolgozta ki a könyvtár további szakgyűjteményeinek korszerűen működő szakkönyvtárrá alakítását. Terveink között szerepel az Agrártudományi Könyvtár és a Gyermekevelési és Felnőttképzési Kari Könyvtár felújítása, valamint a Műszaki Kari Könyvtár új beruházása.

Számítógépek, informatikai eszközök

Informatikai ellátottság		
Hálókapcsolat: szélessávú (1 Mbit/s-tól)		
Honlap: portálszerű szolgáltatások, naponta többször frissülő tartalom		
Hálózat (LAN): van		
Számítógépek, munkaállomások összesen (db)	Internet hozzáférés kötetlenül	381
	Internet hozzáférés kifizetésből	369
	Könyvtár helyiségeiben a használók számára álló, nyilvános	237
	Internet hozzáférés kifizetésből	215
Nyilvános internet elérési pont (pl. WLAN Hotspot): van		
Digitális tartalom, szakmai adatbázis: van, online		
Informatikai szakszemélyzet: informatikai szervezeti egység		

Pályázaton nyert támogatások: mellékletben részletezve

A DEENK 2009–2010-ben kiemelkedően eredményes évet zárt, hiszen több száz millió forintból valósíthatja meg stratégiai elképzeléseit. Az elnyert összegek négy forrásból tevődnek össze: Nemzeti Kulturális Alap, Oktatási és Kulturális Minisztérium (2010 júliusától: Nemzeti Erőforrás Minisztérium), OTKA, Európai Unió támogatás.

A legjelentősebb összeget, **350 millió Ft**-ot az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával megvalósuló **Új Magyarország Fejlesztési Terv** projektjeire nyerte el infrastrukturális és könyvtári informatikai fejlesztésekre. (**TIOP 1.2.3. és TÁMOP 3.2.4.**)

Az Egyetemi Kiadó négy jelentős kiadványt készített el a Nemzeti Kulturális Alap és az OTKA támogatásával.

A Debreceni Egyetem 2009. március 12-én sikeres pályázatot nyújtott be az Országos Gyermek Egészségügyi Intézethez a „*Bababarát terület*” cím megszerzésének támogatására.

Az esélyegyenlőség jegyében a Könyvtárunkban került kialakításra egy szoba a kisgyerekes anyukák és gyermekük részére.

Az Oktatási és Kulturális Minisztérium támogatásával a 7 éves továbbképzés keretén belül több, főleg informatikai területen dolgozó kolléga továbbképzése valósult meg. A külföldi tanulmányúton szerzett tapasztalatokat hasznosítják a Könyvtár érdekében.

A Könyvtár évek óta az NKA-tól támogatást kap dokumentumainak állományvédelmére és a muzeális értékű könyvtári dokumentumok restaurálására.

Az Egyetemi Könyvtár rendszeres támogatásban részesül az Országos Dokumentum-ellátási Rendszerben vállalt feladatainak ellátásában, 2010-ben is jelentős támogatást kapott dokumentumok beszerzésére és a könyvtárközi küldés postaköltségére.

A Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár az Oktatási és Kulturális Minisztérium által meghirdetett NAGY–KULTÚRA pályázatára programcsomagot dolgozott ki „**A papi-**

rusztekercstől az e-Könyvtárákig” – A Múlt és Jövő találkozása egy helyen témakörben. A program az iskolák között is nagy népszerűségnek örvendett, a látogatásokra 11 közoktatási intézmény jelentkezett 43 csoportban 820 tanulóval. A 2009/2010-es tanév első félévében több mint 500 diák látogatta meg a könyvtárat, megismerve a gyűjteményét és a szolgáltatásait.

2010-ben szintén jelentős pályázati források megvalósítását kezdte el a DEENK: a TÁMOP-4.2.3-08/1-2009-006 és a TÁMOP-4.2.3-08/1-2009-0017 projekt irányításával. Pályázati feladatként a Debreceni Egyetem kutatási és tudományos eredményeinek változatos eszközökkel és módszerekkel történő disszeminálását kell megvalósítani.

A Könyvtár nagy hangsúlyt fektet a minőségi elvek folyamatos alkalmazására és a teljesítménymutatók kidolgozására. Ehhez kapott két pályázata támogatást: az egyik a Minőségügyi Kézikönyv elkészítését segíti, a másik egy on-line felmérés elkészítését és kiértékelését.

Az Oktatási és Kulturális (2010 júliusától: Nemzeti Erőforrás Minisztérium) jelentős támogatással értékeli a Könyvtár kiemelkedő teljesítményét az ország könyvtárközi szolgáltatásában (ennek 22%-át teljesíti a DEENK). A digitalizálásban végzett munkánk tovább folytatását segíti elő a gyűjteményünkben fellelhető értékes képi anyagunk digitalizálására és szabványos formában történő szolgáltatására kapott pályázati pénz.

2. Könyvtári személyzet

Létszám: 128 fő

Végzettség szerint	fő	%
Felsőfokú végzettségű	97	76%
Középfokú végzettségű	28	22%
Alapfokú végzettségű	3	2%

Életkor szerint	fő	%
21–30 éves	14 fő	11%
31–40 éves	52 fő	41%
41–50 éves	25 fő	20%
51–60 éves	35 fő	27%
61 év feletti	2 fő	1%

Nyelvtudás szerint	fő	%
Nyelvvizsgával rendelkezik	59 fő	46%
Ebből egy nyelvvizsga	43 fő	73%
Ebből két- vagy több nyelvvizsga	16 fő	27%

A nyelvvizsgával igazolt beszélt nyelvek: angol, eszperantó, francia, latin, lengyel, német, orosz, román.

Képzés, továbbképzés (2005–2010)

A könyvtár valamennyi munkatársát érintette a DEENK által szervezett több modulós informatikai tanfolyama. A folyamatosan szervezett továbbképzéseken (Corvina rendszer, minőségmenedzsment, adatbázis bemutatók stb.) az érintettek rendszeresen részt vesznek. Ezek külön nem kerültek feltüntetésre.

Egyéb szervezett képzésben **50 munkatársunk** vett részt, esetenként többféle képzésben is.

- 18 fő Debreceni Egyetemen folyó képzés valamelyike
- 2 fő főiskolai képzés
- 1 fő Mérlegképes könyvelő
- 4 fő Orvosi angol tanfolyam
- 1 fő Asser College Europe Certificate. Training Course for legal information specialist
- 7 fő nyelvtanfolyam
- 2 fő ECDL számítógépes oktatás
- 1 fő ELTE informatikus könyvtáros szak
- 1 fő Web programozó
- 1 fő Webszerkesztés
- 3 fő Könyvtári szakértői ismeretek
- 1 fő Leadership seminar (Thinking Outside The Borders) – Arizona State Library
- 1 fő Régi könyves képzés
- 1 fő PhD képzés
- 7 fő Pályázatíró tanfolyam
- 1 fő Pályázatírás és Projektmenedzsment
- 1 fő Uniós pályázatok rendszere szaktanfolyam
- 1 fő WIPO Worldwide Academy
- 1 fő Minőségmenedzsment a könyvtárban I.
- 3 fő Indesign kiadványszerkesztői tanfolyam
- 1 fő Könyvtári szakfelügyeleti ismeretek
- 1 fő Erasmus-ösztöndíj szakmai tapasztalatsere Finnország
- 2 fő Linux rendszeradminisztráció
- 1 fő Könyvtárosok mentálhigiénje I.
- 2 fő könyvtáros-asszisztensi tanfolyam
- 1 fő Akadálytalanul az infosztrádán: barátunk az XML
- 1 fő Kiadványszerkesztési és prezentációkészítési feladatok megoldása a könyvtárban
- 1 fő Információs társadalmi tanácsadó
- 1 fő Internet használat a könyvtárban

3. Állományadatok

Állomány	2010. december 31-i állomány
Könyv és bekötött, tékázott folyóirat (<i>kötet, téka</i>)	3.103.336
Kartográfiai dokumentum (<i>db</i>)	2.713
Nyomatott zenei dokumentum (<i>db</i>)	91.288
Hangdokumentum (<i>db, tekercs</i>)	31.696
Képdokumentum (<i>db, tekercs</i>)	3.466
Elektronikus (digitális) dokumentum (<i>db</i>)	8.900
Egyéb dokumentum (<i>db</i>)	2.636.860
Összesen:	5.878.259

4. Éves dokumentumgyarapodás

4.1 DOKUMENTUM BESZERZÉS

	Pld.	Összeg Ft (ezer Ft.)
Beszerzett dokumentumok száma összesen (2010. dec. 31.)	44.825	482.415

4.2 A GYARAPODÁS DOKUMENTUMTÍPUSOK SZERINT

Állomány	2010-ben beszerzett állomány
Könyv és bekötött, tékázott folyóirat (<i>kötet, téka</i>)	36.669
Kartográfiai dokumentum (<i>db</i>)	10
Nyomtatott zenei dokumentum (<i>db</i>)	204
Hangdokumentum (<i>db, tekercs</i>)	764
Képdokumentum (<i>db, tekercs</i>)	355
Elektronikus (digitális) dokumentum (<i>db</i>)	1.893
Egyéb dokumentum (<i>db</i>)	4.930
Összesen:	44.825

4.3. NEMZETKÖZI KIADVÁNYCSERE

Külföldi cserepartnerek száma	314
Küldött könyvtári egységek	639
Kapott könyvtári egységek	803

5. Könyvtárhasználati szám adatok

Könyvtárhasználat (2010. dec. 31.)			
Használó (<i>fő</i>)	Regisztrált használó		66.593
	a Regisztrált használóból újonnan regisztrált		11.488
	Aktív használó		66.613
Használat	Használatok (<i>alkalom</i>)	Személyes (helybeni) használat összesen	2.299.336
		Az összes személyes használatból internethasználat	1.351.042
	Távhasználat	telefon, fax, e-mail	306.323
		OPAC, honlap	1.923.441
	Kölcsönzött dokumentum (<i>db</i>)		673.100
Közvetlenül (helyben) használt dokumentum (<i>db</i>)		744.719	

6. Könyvtárközi kölcsönzés (2010. dec. 31.)

Könyvtárközi kölcsönzés	Beérkezett kérés		11.889	
	Adott dokumentum (db)	Eredetiben		8.015
		Másolatban	Nyomtatott formában	1.289
			Elektronikus formában	2.033
	Küldött kérés		2.276	
	Kapott dokumentum (db)	Eredetiben		1.278
Másolatban		Nyomtatott formában	249	
		Elektronikus formában	763	

7. Gyarapítási adatok 2007–2009

	2007	2008	2009	2010
Dokumentum beszerzés	195.343 db 355.891 eFt	62.416 db 340.239,63 eFt	53.314 db 520.455,2 eFt	44.825 db 482 415 eFt
Gyarapítás források szerint	Nincs adat	Nincs adat	Nincs adat	Nincs adat
Gyarapítás típusok szerint	<ul style="list-style-type: none"> • Könyv és bekötött, tékázott folyóirat 39.706 kötet, téka • Kartográfiai dok.* 26 db • Nyomtatott zenei dok. 566 db • Hangdok. 1.517 db, tekercs • Képdok. 444 db, tekercs • Elektronikus (digitális) dok. 704 db • Egyéb dok. 152.380 db 	<ul style="list-style-type: none"> • Könyv és bekötött, tékázott folyóirat 52.671 kötet, téka • Kartográfiai dok. 35 db • Nyomtatott zenei dok. 551 db • Hangdok. 1.284 db, tekercs • Képdok. 319 db, tekercs • Elektronikus (digitális) dok. 900 db • Egyéb dok. 6.656 db 	<ul style="list-style-type: none"> • Könyv és bekötött, tékázott folyóirat 42.302 kötet, téka • Kartográfiai dok. 5 db • Nyomtatott zenei dok. 326 db • Hangdok. 1.248 db, tekercs • Képdok. 563 db, tekercs • Elektronikus (digitális) dok. 1.317 db • Egyéb dok. 7.553 db 	<ul style="list-style-type: none"> • Könyv és bekötött, tékázott folyóirat 36.669 kötet, téka • Kartográfiai dok. 10 db • Nyomtatott zenei dok. 204 db • Hangdok. 764 db, tekercs • Képdok. 355 db, tekercs • Elektronikus (digitális) dok. 1.893 db • Egyéb dok. 4.930 db
Gyarapítás nyelvek szerint	Idegen nyelvű dokumentum 9.938 db, kötet, téka	Idegen nyelvű dokumentum 9.938 db, kötet, téka	Idegen nyelvű dokumentum 11.609 db, kötet, téka	Idegen nyelvű dokumentum 9.761 db, kötet, téka
Folyóirat-beszerzés és feldolgozás	<ul style="list-style-type: none"> • Nyomtatott: 6.848 féleség • Digitális: 8.001 féleség 	7.108 14.000	7.276 27.753	6.988 35.572
Nemzetközi kiadványcsere	554 db			

* dok. = dokumentum

Könyvtárhasználói számadatok	Aktív használó: 60.741	Aktív használó: 61.111	Aktív használó: 60.292	66.613
Könyvtárközi kölcsönzés	14.678	13.763	13.329	11.889
Referenz kérdések száma	246.383	281.456	283.340	414.497

VI. A könyvtár SWOT analízise

DE ENK SWOT analízis 2010

ERŐSSÉGEK

- Jó összetételű, korszerű állomány.
- Jól képzett, elkötelezett, tanulni vágyó, csapatmunkára alkalmas informatikus-könyvtáros szakemberek.
- Partnerközpontú, felhasználóbarát könyvtár.
- Sokrétű, színvonalas szolgáltatások.
- Informatikai háttér.
- Felhasználóképzés.
- Szakmai fejlődés biztosítása.
- Igényekhez alkalmazkodó nyitva tartás.
- Széleskörű adatbázisok.
- Csapatszellem.
- Kreativitás.
- Rendezvények szervezése, előadások, és tanfolyamok tartása.
- Feladatorientált munkacsoportok működnek.
- Részvétel regionális, országos szakmai munkacsoportokban.

GYENGESÉGEK

- Egyes épületek korszerűtlenek, diszfunkcionálisak, kevés a szabadpolic, megoldatlan a ruhatár.
- Akadálymentesítés hiánya.
- Gyűjteménypolitika következetlenségei.
- Rossz belső kommunikáció.
- Nem megfelelő munkaszervezés.
- Létszámhiány – bizonyos területeken.
- Raktározási problémák.
- Elégtelen PR, külső kommunikáció.
- Anyagi, erkölcsi megbecsülés elégtelensége.
- Széttagoltság.
- Nyelvtudás egyenetlensége, hiánya.
- A munkatársak terhelése egyenetlen.
- Az utánpótlás megoldatlansága – bizonyos területeken.

LEHETŐSÉGEK

- Minőségbiztosítás.
- Partnerkapcsolatok fejlesztése (Uniós, Regionális, Egyetemi).
- Pályázatok.
- Új képzési struktúra (Bsc, Msc).
- Számos továbbképzési forma (nyelvtanfolyamok, egyéb akkreditált képzések).
- Technikai fejlődés (informatikai háttér).
- Reklám, Marketing PR.
- Digitalizálás.
- Elektronikus szolgáltatások fejlesztés.
- Privatizáció.
- Versenyképesség.

VESZÉLYEK

- Forrásmegvonás, pályázati lehetőségek csökkenése, maradványképzés, fenntartók.
- Épülettel kapcsolatos tárgyi, technikai fejlesztés hiánya.
- Demográfiai változások, oktatáspolitikai, a hallgatók számának ingadozása.
- Leépítések.
- A szakma megítélésének romlása, presztízsvesztés.
- A közbiztonság romlása, a használók agresszivitása, lopások.
- Beszerzési nehézségek.

VII. Alapvető célok

Rövid távú célok (2011–2013)

- A kutatóegyetemi, képzési-kutatási igényeknek megfelelő könyvtári információk rendszerezése, feltárása, közvetítése.
- Tartalomszolgáltatás az egyetemi és minden felhasználó elvárásának megfelelően.
- Az elektronikus dokumentumok meglévő információs szolgáltatásokba való integrálása, amely magába foglalja a Debreceni Egyetem Archívumának (DEA) fejlesztését, egyetemi oktatási anyagok digitalizálását, szolgáltatását és a külső források menedzselését.
- Az egyetemi tudásvagyon regisztrálását, összegyűjtését, megőrzését és hozzáférhetővé tételét hazai és nemzetközi szinten, beleértve az egyetemi Publikációs Adatbázis és az Egyetemi Kiadó fejlesztését.
- Integrált olvasói szolgáltatások bevezetése, WEB-es fejlesztésekkel 24 órás szolgáltatások kialakítása.
- Országos szolgáltatások (ODR) fejlesztése.
- A Regionális Tudásközpont infrastruktúrájának fejlesztése, az Egyetem hagyományainak ápolása.
- A felhasználók képzése, korszerű kommunikációs csatornák kialakítása és fejlesztése, a digitális írástudás olvasói kompetenciájának és az olvasáskultúra megerősítése, bővítése.
- A könyvtári munkatársak tudásának hatékony menedzselése az olvasók jobb kiszolgálása érdekében, a dolgozók nyelvi és szakmai képzése.
- Aktív részvétel az informatikus könyvtáros alap- és mesterképzésben, valamint a doktori iskola programjában.

- Folyamatos minőségbiztosítási tevékenység végzése, használói észrevételekre alapozva.

Hosszú távú célok (2015-ig)

- Az egyetemi tudásközpont kialakítása.
- Új olvasóterek kialakítása a főépületben.
- Regionális Műszaki Könyvtári beruházás megvalósítása.

VIII. Kulcsfontosságú területek

1. Szabályozás és a statisztikák rendszere, teljesítménymutatók.
2. Kutatóegyetemi igényeknek megfelelő adatbázis építés, gyűjtemény szervezés.
3. Elektronikus tartalomszolgáltatás fejlesztése.
4. Web-es szolgáltatás fejlesztés.
5. ODR fejlesztés.
6. Publikációs Adatbázis fejlesztése.
7. Infrastruktúra fejlesztés.
8. Humán erőforrás menedzsment.
9. Külső és belső kommunikáció fejlesztése.
10. Beruházások, felújítások.

IX. A kulcsfontosságú területek fejlesztéséhez elvégzendő feladatok (cselekvési terv)

Szervezeti, működési változások

A DEENK az egyetemi fejlesztési célok megvalósítása érdekében új szervezeti egységek megalakítását kezdte el. A könyvtár önálló névhasználatra jogosult egysége lett a Debreceni Egyetemi Kiadó és az Egyetemi Múzeum. A Debreceni Egyetemi Kiadó – Debrecen University Press (a továbbiakban DEK – DUP) a Debreceni Egyetem szellemi teljesítményének hazai és nemzetközi reprezentációja céljából jött létre. A Debreceni Egyetemi Kiadó – Debrecen University Press, mint egyetemi kiadó több egyenlő súlyú feladat ellátására hivatott:

- hagyományos és elektronikus tankönyv- és jegyzetkiadás
Az egyetem oktatási tevékenységéhez kapcsolódva, de országos hatókörrel is számolva jelentős tankönyv- és jegyzetkiadási tevékenységet kell folytatnia a kiadónak;
- hagyományos és elektronikus folyóirat kiadás
Az egyetemen jelenleg is számos folyóirat, intézeti/tanszéki kiadvány lát napvilágot, változó színvonallal és hatékonysággal. Szükséges a teljes spektrum felmérése és tudományos igényesség, teljesítmény szerinti értékelése, aminek eredményeképpen kialakulhat az a folyóirat-portfólió, amelyet a Debrecen University Press felvállalhat.
- hagyományos és elektronikus tudományos könyvkiadás
A kiadó rangjának megszerzésében kitüntetett jelentősége van a magas szintű, nemzetközileg is jegyzett tudományos könyvkiadásnak, legyen az hagyományos papíralapú, vagy akár elektronikus. Mindezt a tudományos könyvkiadás nehéz hazai piaci helyzetével számot vetve és megküzdve kell elérni, s alkalmazkodni kell a publikálás nemzetközi trendjeihez is, amely az elektronikus publikációk terén az open-access előretörését mutatják.

A Kiadó integrálása felvetette a nyomdai és reprográfiai részleg működésének összehangolását és egy egységbe történő szervezését.

A **Debreceni Egyetemi Múzeum** az intézmény teljes körű múltjának, fennállásának körülményeit, eredményeit, jelenét hivatott bemutatni. Biztosítja az információhoz jutás és a kulturálódás lehetőségét az egyetem közössége és az érdeklődők számára. Kiállításával az egyetem tárgyi és szellemi kulturális örökségének, az egymást váltó generációk közös kulturális önazonosságának megismertetésére törekszik. A múzeum jelentős szerepet játszik az intézmény társadalmi kapcsolatainak építésében és az intézmény promóciós céljainak szolgálatában is áll.

1. Szabályozás és a statisztikák rendszere, teljesítménymutatók

1.1. Szabályozás

A korszerű és hatékony működés elengedhetetlen feltétele a hatályos jogszabályoknak megfelelően elkészített és minden munkatárs által átlátható és követhető intézményi szabályzatok rendszere. Ennek érdekében a jelenleg érvényben lévő szakmai és gazdálkodási szabályzatok folyamatos, korszerűsítése, aktualizálása szükséges.

1.1.1. A Könyvtár Működési Rendjének folyamatos aktualizálása.

Határidő: folyamatos

Felelős: Főigazgatói Hivatal

1.1.2. A Könyvtárhasználati Szabályzat megújítása és benyújtása a felügyeleti szervhez.

Határidő: folyamatos

Felelős: olvasó szolgálati főigazgató-helyettes

1.1.3. A gazdálkodás teljes folyamatához szükséges szabályozók aktualizálása összhangban az Egyetemi szabályzatokkal (Számlarend, Bizonylati Szabályzat, Számviteli politika, Eszközök és források leltározási és leltárkészítési Szabályzata, Eszközök és források értékelési Szabályzata, Felesleges vagyontárgyak selejtezése és hasznosítási Szabályzata, Kötelezettség-vállalás, utalványozás, ellenjegyzés, érvényesítés Szabályzata, Pénz és értékezelési Szabályzat)

Határidő: folyamatos

Felelős: Főigazgatói Hivatal

1.1.4. A könyvtár informatikai, adatvédelmi és adatbiztonsági szabályzatának megújítása és benyújtása a felügyeleti szervhez.

Határidő: folyamatos

Felelős: informatikai főigazgató-helyettes

1.1.5. A Könyvtár Gyűjteményépítési Szabályzatának megújítása és benyújtása a felügyeleti szervhez.

Határidő: folyamatos

Felelős: gyűjteményi főigazgató-helyettes

1.2. Statisztikák és teljesítménymutatók

1.2.1. Éves jelentés a könyvtár tevékenységről

Határidő: folyamatos

Felelős: Főigazgatói Hivatal, egység- és osztályvezetők

1.2.2. A könyvtári rendszerből kinyerhető adatok alapján a folyamatos statisztikai elemzés-rendszerének kialakítása, a kapott eredmények összesítése és értékelése

Határidő: folyamatos

Felelős: egység- és osztályvezetők

1.2.3. Teljesítménymutatók

A használói igényeknek legmegfelelőbb szolgáltatásbiztosítása csak akkor lehetséges, ha folyamatosan végezzük a könyvtári területek, szolgáltatások teljesítmény mérését.

A könyvtár kidolgozott teljesítménymutatói, a mérőszámokkal és grafikonokkal, a honlapon mindenki számára hozzáférhetővé válnak, így módon is biztosítva, hogy a könyvtár hatékonyan kommunikálja tevékenységét potenciális és tényleges használói, fenntartója és munkatársai felé egyaránt.

Határidő: folyamatos

Felelős: minőségbiztosítási főigazgató-helyettes

2. **A kutatóegyetemi, képzési-kutatási igényeknek megfelelő könyvtári információk megszerezése, feltárása, közvetítése**

2.1. A DEENK a tagkönyvtárak integrációjával elérte, hogy azonos elvek alapján működő korszerű szolgáltatást nyújtson a rendszer minden könyvtárában. A megvalósítás egyik fontos állomása az **egységes számítógépes adatbázis** kialakítása és folyamatos építése volt, eredményeként azonos bibliográfiai és olvasói adatbázisban dolgoznak a könyvtári rendszer egységei. A könyvtár online katalógusa megtalálható az interneten a hozzátartozó járulékos szolgáltatásokkal (elektronikus kikérés, olvasói adatok távoli lekérdezése, távoli hosszabbítás, nyomtatási lehetőségek).

A **retrospektív konverzió** rendszeresen folyik. Megtörtént az 1986 és 1994 között megjelent könyvek teljes retrospektív feldolgozása (93 ezer bibliográfiai rekord), és folyamatos az 1986 előtt megjelent könyvek számítógépes feldolgozása (165 ezer rekord). Így az adatbázis bibliográfiai rekordjainak 63%-a retrospektív feldolgozással került az adatbázisba, ez évi kb. 20.000 retrospektív bibliográfiai leírást jelentett.

A volt Egyetemi templomban elhelyezett folyóiratanyag szakterületi megbontása felgyorsította a retrospektív bevitelt, eddig lappangó állományrészek kerülhettek előtérbe. A periodikumokat külön épületekben helyeztük el, ezért különösen szükségessé vált, hogy az olvasók egyértelmű információt kapjanak ezek lelőhelyéről. Megfelelő tájékoztatással, s az OPAC-ban történő mind teljesebb feltárással a használó elfogadta, hogy a korábbi állományból nem minden időszaki kiadvány került a főépületbe, s önállóan is eligazodik a különböző témacsoportok között.

Rohamosan nő azoknak az intézeti könyvtáraknak a száma, amelyek a DEENK szakmai irányításával állományukat a közös számítógépes adatbázisban tartják nyilván. A könyvtárak kurrens dokumentumait a DEENK katalogizálja. A Matematikai, Magyar és Angol-Amerikai Intézet, Ókortörténeti és Klasszika-Filológiai Tanszék állományának retrospektív feldolgozása megtörtént, mellettük a Földrajzi, Pszichológiai, Germa-

nisztikai Intézet, valamint a Romanisztikai Tanszék is elkezdte, illetve folytatja dokumentumvagyonának számítógépes állományba vételét.

Online katalógusban lévő **rekordok száma** (2010. 12. 31): **503.190**.

Online katalógusban lévő authority **rekordok száma** (2010. 12. 31): **587.496**

Részletezve:

Monográfia	438.732
Folyóirat	15.025
Térkép	492
Elektronikus	2.149
Kotta	25.048
Képi (~ video)	2.340
Hangfelvétel	15.421
Kézirat	3.616

2.2. ADATBÁZISOK, ONLINE FOLYÓIRATOK

Az elmúlt évtizedben az egyetem versenyképességét, tudományos eredményességét segítő, egyik legfontosabb fejlesztési stratégiai cél a **könyvtári tartalomszolgáltatás dinamikus fejlesztése** volt. Ma már a DEENK dokumentum-vagyonának szerves részét képezik a külföldi elektronikus adatbázisok és online folyóiratok. Több mint 60, jórészt teljes szövegű adatbázis áll a Debreceni Egyetem oktatói, kutatói, hallgatói és a könyvtárat használó olvasók rendelkezésére.

A nemzetközi tudományos eredmények megismerésének korszerű eszköze, jelentőségük különösen felértékelődik, mivel a magyar és külföldi folyóiratok megújítása, új periodika rendelése továbbra is anyagi korlátokba ütközik. E tényt illusztrálja, hogy 2003–2008 között 140 külföldi folyóirat előfizetését mondtuk le, miközben a címfelettség növelése lett volna indokolt. A Tudományegyetemi Karok esetében a lemondott folyóiratok száma 400 felett volt ugyanerre a periódusra.

Az általános, közérdeklődésre számot tartó adatbázisokat országos licensz szerződés keretében, a szaktudományi adatbázisokat konzorciális összefogással (EISZ, OTKA) szolgáltatjuk, a szakspecifikus elektronikus információforrásokat pedig a Debreceni Egyetem fizeti elő.

A NKÖM 2003-ban kötötte meg a szerződést az EBSCO Publishing (USA) által kiadott EBSCO adatbázisra, a szolgáltatást folyamatosan megújítja.

Ez az adatbázis 9.000-nél több teljes szövegű folyóiratot és 16.000 folyóiratismertetést tartalmaz, és a diszciplínák széles spektrumát öleli fel (irodalom, nyelvészet, közgazdaságtan, politológia, üzleti tudományok, művészet, orvostudomány, pedagógia, mérnöki tudományok stb.).

A beiratkozott felhasználóknak az adatbázisokhoz otthoni elérést is biztosítunk a könyvtár proxy szerver segítségével.

Az általános érdeklődésre számot tartó **CD-ROM-okat egyetemi hálózatban** (Jogtár, ARCANUM kiadványok stb.), a Magyarországon kiadott elektronikus dokumentumokat pedig a köteles példány szolgáltatás révén helyben használhatják az olvasók.

Beavatkozások

2.2.1. Hagyományos dokumentumok vásárlása, feltárása, plakátok, TER adatbázis folyamatos építése, retrospektív feldolgozás

Határidő: folyamatos

Felelős: egységvezetők

2.2.2. Adatbázisok, elektronikus folyóiratok beszerzése, előfizetése az egyetemi igényekhez alakítva, országos és szakterületi konzorciális együttműködéssel

Határidő: folyamatos

Felelős: főigazgató

2.2.3. Nyomtatott folyóiratok közbeszerzési eljárásának előkészítése, lefolytatása

Határidő: folyamatos

Felelős: főigazgató

3. Tartalomszolgáltatás az egyetemi és minden felhasználó elvárásának megfelelően

Az Egyetemi Könyvtár részt vesz a kulturális értékek digitalizált formában történő közzétételében, elsődleges feladatának tartja a Tiszántúli szellemi örökségének digitális feltárását. Az **Észak-tiszántúli folyóiratok adatbázisa** 14 folyóirat repertóriumát és teljes szövegét tartalmazza, a **Debreceni színház színlapjai** az 1862–1896 közötti színlapok elektronikus gyűjteménye. A digitális könyvtárban fellelhetők régi opera és kamarazenei kották és a könyvtári másolatszolgáltatással digitalizált dokumentumok.

A könyvtár **digitalizálási** munkájában kiemelt figyelmet fordít az **egyetem történetével** foglalkozó kéziratok, dokumentumok elektronikus megőrzésére, elősegítendő a Debreceni Egyetem 2012-es centenáriumi megemlékezését. Az NEFMI által meghirdetett Magyar Digitális Képkönyvtár pályázati támogatásával megtörtént az egyetem történetét (1912–1940) illusztráló fényképgyűjtemény, valamint a Kézirattárban található ex libris gyűjtemény digitalizálása. Az Europeana Travel pályázat révén 40.000 dokumentum digitalizálására került sor utazás témájában (folyóiratok, útleírások, térképek és képeslapok).

Beavatkozások

3.1. Általános és szakadatbázisok, teljes szövegű folyóirat adatbázisok szolgáltatása megfelelő metakeresővel

Határidő: folyamatos

Felelős: informatikai főigazgató-helyettes

3.2. Digitalizálás, elektronikus oktatási anyagok készítése és szolgáltatása

Határidő: folyamatos

Felelős: gyűjteményi főigazgató-helyettes

3.3. Az egyetemi oktatás számára **elektronikus tananyagok előállítás**a és dedikált hálózaton történő **szolgáltatása**

Határidő: folyamatos

Felelős: gyűjteményi főigazgató-helyettes

3.4. Plakátok digitalizálása

Határidő: 2011. december

Felelős: gyűjteményi főigazgató-helyettes

4. Az elektronikus dokumentumok meglévő információs szolgáltatásokba való integrálása, amely magába foglalja a Debreceni Egyetem Archívumának (DEA) fejlesztését, egyetemi oktatási anyagok digitalizálását, szolgáltatását és a külső források menedzselését.

Az Egyetemi Könyvtár egyetemi és regionális feladatának ellátása érdekében adatbázisokat épít, amelyek közül a legjelentősebbek a következők:

A **Debreceni Egyetem Elektronikus Archívuma (DEA)** az Egyetem és Tudásközpontok szellemi tulajdonának elektronikus tárhelye, a nyílt hozzáférés egyik megnyilvánulási formája, amely a könyvtár gondozásával működik. A DEA szerkezete az Egyetem struktúráját követi, és lehetőséget ad az egyes centrumok, karok, intézetek dokumentumainak (oktatási anyagok, hallgatói dolgozatok, publikációk stb.) tárolására és szolgáltatására meghatározott hozzáférési szintek szerint.

Koncepcióját 2005-ben fogadta el a Könyvtári Bizottság, feltöltése ezt követően azonnal megindult az AOK doktori iskoláin és az Informatikai Karon született PhD dolgozatokkal, az Informatikai Karon és az Angol-Amerikai Intézetben írott szakdolgozatokkal, valamint: szabályzatokkal, oktatási anyagokkal (pl. Jogi Kar), szerzők/kiadók által engedélyezett cikkekkel stb.

2007 májusáig a Közgazdasági Kar és az Informatikai Kar körülbelül 600–600 szakdolgozata került feltöltésre. 2008-tól a két kar hallgatói önállóan is feltölthetik diplomamunkájukat, melynek tapasztalatai alapján több karnak is felajánlható a szakdolgozatok archiválásának ez a módja.

Az Egyetem Tudományos Igazgatóságával együttműködve 2007 májusának végéig véglegesítésre kerül a PhD dolgozatok feltöltőlapja, mely a kialakított Doktori Disszertációk kategória gyűjteményeibe (melyek a DE doktori iskoláinak felelnek meg) való feltöltést teszi lehetővé. Oktatói kérésére tanulmányi segédanyagok kerültek digitalizálásra és tárolásra, videók, szabályzatok, bizottsági emlékeztetők gazdagítják a dokumentumok skáláját.

A kutatási eredmények (cikkek) pre- és postprintjeinek feltöltése jelentős lépés lenne a DEA működésében, ám ez a dokumentumcsoport jelentős jogi háttérmunkát igényel, erre erőforrással jelenleg nem rendelkezik a Könyvtár.

A DEA tartalma folyamatosan bővül, állománya megközelíti a 80 ezer tételt. A DEA együttműködik a DART-Europe nevű Uniós projekt keresőjével, és folyamatban van egy másik nemzetközi projekthez (DRIVER) való kapcsolódás is.

Beavatkozások

- 4.1. Digitális gyűjtemények létrehozása:
Szakdolgozatok digitális gyűjteménye,
PhD dolgozatok digitális gyűjteménye,
Egyetemi kutatók publikációinak pre-print vagy post-print tárolása,
Elektronikus tananyagok fejlesztése.
Határidő: folyamatos
Felelős: informatikai főigazgató-helyettes
- 4.2. Kulturális értékek (könyvtári) digitális gyűjteménye: plakátok, kották, régi hírlapok
Határidő: folyamatos
Felelős: gyűjteményi főigazgató-helyettes

5. Integrált olvasói szolgáltatások bevezetése, WEB-es fejlesztésekkel 24 órás szolgáltatások kialakítása

Az elmúlt periódus kiemelt feladata minden egységben a szolgáltatás- és olvasóközpontúság erősítése volt, és a könyvtár minden tevékenysége ezt a célt szolgálta. Nem csupán az elmúlt években kialakított szolgáltatási struktúrát fejlesztettük tovább a felhasználói igények figyelembe vételével, hanem új szolgáltatások bevezetésével is segítettük, hogy olvasóink gyorsabban, kényelmesebben és célirányosabban kapják meg a számukra fontos információkat.

Az Egyetemi Könyvtár a hallgatók, oktatók és kutatók számára egyetemi és szakmai céljaik eléréséhez megkezdte a könyvtári épülettől és nyitva tartásától független elektronikus szolgáltatások kialakítását, ezeket folyamatosan, a felhasználók igényeihez alakítva fejleszti. Az elmúlt periódus alatt megvalósult, hogy a tagkönyvtárak felhasználó központú, egységes és magas színvonalú könyvtári szolgáltatásokat nyújtsanak.

Az olvasói szolgáltatások koordinálása érdekében a kölcsönzés nyilvántartása **egy szoftverrel történik, egységes olvasói adatbázis építésével**. A kölcsönzési rendszer az azonos olvasói típusok használata mellett arra is lehetőséget nyújt, hogy a **tagkönyvtárak saját olvasóik számára előnyös kölcsönzési politikát** határozzanak meg. Az olvasó a könyvtári rendszer bármely tagkönyvtárában válthat olvasójegyet és ez érvényes az egész könyvtári rendszerben. A DEENK szolgáltatásainak további egységesítését és a fejlesztés irányelveinek kimunkálását az Olvasószolgálati Bizottság végzi.

A felhasználó központú szolgáltatások célja, hogy a földrajzi korlátokat és a nyitvatartási idő korlátait áthidalva, a könyvtár épületétől független és 24 órás szolgáltatással nyújtson hozzáférést az információkhoz és a jelentős könyvtári szolgáltatásokhoz. Az Egyetemi Könyvtár jelentős lépéseket tett e célok elérésére elektronikus szolgáltatásaival.

Ezek az alábbiak:

Elektronikus kikérés raktárból

2009 februárjától lehetőség van arra, hogy a zárt raktárból elektronikus úton – akár otthonról is – kérjék ki a számítógépes katalógusban szereplő könyveket a felhasználók. Online kérelapon azt is megjelölhetik, hogy a kiválasztott könyvet helyben szeretnék-e használni vagy pedig kikölcsönzik.

Elektronikus hosszabbítás

Az olvasó elektronikusan hosszabbíthatja meg a kikölcsönzött művek határidejét.

Elektronikus könyvtárközi kérés indítása

A DEENK bármely beiratkozott olvasója elektronikusan kezdeményezhet könyvtárközi kölcsönzést a könyvtár honlapján található online kérelapon. Az Interneten feladott kérések aktuális státuszát az olvasó folyamatosan ellenőrizheti.

Elektronikus könyvtárközi szolgáltatás

A DEENK olvasói számára a SUBITO rendszer közvetítésével elektronikus formában, a szerzői jogok betartásával fogadja a külföldről könyvtárközi kölcsönzéssel kért folyóirat cikkeket. A DEENK maga is küld – a fogadókészséghez alkalmazkodva – elektronikus formában dokumentumokat.

WikiLib

A webes enciklopédia a könyvtárral, szolgáltatásaival, gyűjteményével kapcsolatos szócikkeket, leírásokat tartalmaz, melyek egy részét a felhasználók is szabadon szerkeszthetik, bővít-

hetik. Célunk a könyvtár használatának megkönnyítése, a szolgáltatások, eredmények új csatornán való bemutatása, megismertetése Web 2.0-as alkalmazások segítségével.

Internet csatlakozás saját számítógépről

A beiratkozott olvasók számára a könyvtár területén saját számítógépről internet elérést biztosítunk. Az internet kapcsolat számítógépes aljzatokra csatlakozva, illetve egyes épületekben **wifi** elérési pontokon keresztül vehető igénybe.

Regisztráció videokonferencia tartására

A könyvtárban lehetőség van videokonferencia igénylésére WEB alapú regisztrációval.

Hálózati nyomtatás

A DEENK nyomtatási hálózatot működtet, és lehetőség van az egységekben elhelyezett gépekről és külső, akár otthoni PC-ről bármely pontra kérni a dokumentum nyomtatását.

Digitális másolat készítése, CD írás

A DEENK korszerű digitalizáló műhellyel rendelkezik és szolgáltatásait minden felhasználó igénybe veheti.

Elektronikus szolgáltatás látássérültek számára

Ingyenesen lehet igénybe venni a Jaws képernyőolvasó szoftverrel és szövegolvasóval ellátott számítógépet, valamint kérni lehet a Braille-nyomtatást.

Beavatkozások

- 5.1 Intelligens kártya, hálózati nyomtatás (Tandem=Tananyagok a Debreceni Egyetemen).
- 5.2 On-line raktári kikérő és kölcsönzés meghosszabbítás fejlesztése.
- 5.3 Iskolai könyvtárakkal szorosabb együttműködés kialakítása, interaktív honlapok fejlesztése: egyetemi tartalmak megjelenítése az iskolai könyvtárak honlapján,
- 5.4 önkiszolgáló kölcsönző gép beállítása.
- 5.5. Új technológiák bevonása a magasabb szintű szolgáltatások közvetítésére: könyvtár 2.0, blogok, elektronikus hírlevelek, RSS, keresőmotorok, személyre szabott keresőszoftverek, ingyenes és nyílt forráskódú szoftverek és alkalmazások stb.
- 5.6. Egyedi azonosítók kialakítása a felhasználók számára a könyvtári adatbázisokban történő keresésre, a szolgáltatások igénybevételére, a személyes kapcsolattartásra.
- 5.7. Szabványos felépítésű könyvtári portál (könyvtári ügyfélkapu) kialakítása a használók bevonásával; nem könyvtári és nem hagyományos információk és ismeretek (iwiw, wiki, könyvesboltok, antikváriumok, más archívumok, elektronikus szolgáltatások) közvetítése.
- 5.8. Új Facebook felület és szolgáltatás kialakítása

Határidő: 2012. június

Felelős: Informatikai Osztály

6. Országos szolgáltatások (ODR) fejlesztése

A 2003-ban országos könyvtári stratégiai célként fogalmazták meg az információhoz és dokumentumokhoz való hozzáférés biztosításának növelését a demokrácia és az esélyegyenlőség elveinek érvényesítése érdekében. E célkitűzések egyik fontos eleme a telematikai fejlesztés mellett az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer kiteljesítése volt.

A DEENK a **gazdája az ODR lelőhely adatbázisnak, a kérésindító felületnek, az irányító, továbbító rendszernek, valamint a könyvtár- és gyűjtemény-nyilvántartásnak**. E feladatok gondozását a helyben, a 2003-ban kifejlesztett webfelület teszi lehetővé. Az adatbázis az ország legjelentősebb szak-, felsőoktatási és megyei könyvtárainak 2.9 millió dokumentuma alapján irányítja a rendszerben regisztrált 1002 könyvtár dokumentum- és információcseréjét. Az adatbázist évente aktívan 660 könyvtár 5800 gépéről 3 millió keresésre használja, amelyből 43 ezer könyvtárközi kölcsönzési kérés realizálódik (2007-es forgalmi adatok). A statisztika szerint egyre több városi és községi könyvtár veszi igénybe olvasói számára a rendszert. Az országos dokumentum-ellátásban a DEENK nem csupán irányító, koordináló feladatot lát el, hanem az **ODR egyik legnagyobb szolgáltató könyvtára** is. Ennek gyűjteményi alapját a nemzeti gyűjtőkörű könyvtárként kapott köteles példányok és a NEFMI dokumentum beszerzési támogatásból vásárolt példányok jelentik. A hatékony szolgáltatás gyűjteményi alapját tehát e két forrás biztosítja, és a könyvtárközi kölcsönzés szakirodalmi szükségletét a DEENK minden tudományágat felölelő általános gyűjtőköréből adódóan teljesen lefedi.

A DEENK tagkönyvtárai, elsősorban a Bölcsészettudományi és Természettudományi Könyvtár, a Kenézy Élettudományi Könyvtár és a Társadalomtudományi Könyvtár több mint 1300 könyvtárral áll kapcsolatban, mely intézményektől a kérések többféle formátumban érkeznek. A kérések zömét az ODR elektronikus rendszer közvetíti.

A dokumentum visszaküldés postai költségének központi finanszírozása 2007. január 1-jétől megszűnt, díja az olvasókat terheli, így a 2007-ben országszerte indított kérések száma az előző évekének kb. a felére csökkent. A kérési arányok azonban nem változtak, az ODR rendszerben regisztrált kérések egyharmadát a továbbra is a DEENK fogadja, míg kétharmadát pedig kb. 50 könyvtár teljesíti. A 2008. évben az ODR-en keresztül feladott 40.700 kérés 30%-át kérték a DEENK-tagkönyvtáraiból.

A könyvtárosok igényeinek megfelelően került kidolgozásra a DEENK Informatikai Osztályán a **helyi könyvtárközi kölcsönzési nyilvántartás**, mely a könyvtáraktól beérkező kéréseken kívül a DEENK által, saját olvasói megrendelésére indított kéréseket is kezeli. A szolgáltatást igénylők folyamatosan tájékozódhatnak kéréseik aktuális állapotáról. A nyilvántartásnak az ODR-rel is van kapcsolata, így az adatbevitel folyamata leegyszerűsödik: az ODR-ben feladott kérések automatikusan átemelődnek, a könyvtárak adatai is folyamatosan frissülnek. A rendszer alkalmas az előírásoknak megfelelő **statisztikák** elkészítésére is.

Beavatkozások (TÁMOP 3.2.4. pályázat megvalósításával)

- 6.1. Új ODR példánytár kialakítása.
- 6.2. Könyvtárakat és szolgáltatásaikat nyilvántartó adatbázis kiépítése.
- 6.3. ODR szolgáltató modul és keresőfelület kialakítása magán felhasználók és könyvtárak részére.
- 6.4. Kérésadminisztrációs rendszer fejlesztése.

Határidő: 2011. június

Felelős: főigazgató

7. Az egyetemi tudásvagyon regisztrálását, összegyűjtését és hozzáférhetőségét biztosító Egyetemi Publikációs Adatbázis és az Egyetemi Kiadó fejlesztése

Ugyancsak a Könyvtár gondozásával folyamatosan épül a **Publikációs Adatbázis**, amely a Debreceni Egyetemen készült tudományos publikációk bibliográfiai adatait tartalmazó adatbázis. Célja, hogy összegyűjtse az Egyetem főállású oktatói, kutatói, munkatársai által egyetemi alkalmazásuk ideje alatt publikált szakirodalmi munkák adatait, és ezzel reprezentálja az egyes egyetemi egységek tudományos tevékenységét. Az Egyetemi Bibliográfia alapja a volt KLTE 1990–2000-ig a teljesség igényével, 2001-től önkéntesen feltöltött bibliográfiája, amely az Egyetemen dolgozók által írott cikkeket/tanulmányokat, könyveket, könyvrészleteket, recenziókat vette számba. Ehhez kapcsolódott a DEOEC 1990–2004 közötti bibliográfiai adatainak konverziója. Az online feltöltőlapok lehetővé teszik az adatok bevitelét online módon, e munkafolyamat történhet személyenként, intézetenként stb.

Az Egyetemi Kiadó keretében olyan nemzetközi tapasztalatokon nyugvó **publikációs platform** kerül kialakításra, mely az Egyetemen születő nyílt elérésű folyóiratok számára biztosítja az online elérést (Open Journals System).

A szolgáltatás kutatói profilokkal, személyes vagy csoportos honlapokkal, impakt faktoral, bibliográfia-készítővel stb. kiegészítve teljes disszeminációs infrastruktúrát biztosít az Egyetem, annak egységei és az egyes kutatók számára.

Beavatkozások

- 7.1. A PA korszerű web-es feltöltő felületének kialakítása.
- 7.2. A tudományos eredmények mérésére szolgáló indikátorok hozzárendelhetősége.
- 7.3. Az output lehetőségek bővítése a rendezési formátumok számának növelésével.
- 7.4. Átjárhatóság biztosítása az MTMT adatbázishoz.

Határidő: folyamatos
Felelős: informatikai főigazgató-helyettes

- 7.5. Az Egyetemi Kiadó palettájának bővítése.
- 7.6. Új elektronikus folyóiratok kiadásának elindítása

Határidő: 2011. június
Felelős: főigazgató

8. A Regionális Tudásközpont infrastruktúrájának fejlesztése

A tudásalapú gazdaság, a tudástársadalom előtérbe kerülése a város, a régió és az egyetem szorosabb együttműködését sürgeti a tudományos eredmények és a tudományos információk terjesztésében és hozzáférhetővé tételében. Különösen fontos ez a műszaki, a természettudományok és az élettudományok terén. A DEENK mint az egyetem legnagyobb tudás menedzselő szervezeti egysége, köteles gyűjteményével, több mint 100 adatbázisával és 35.000 elektronikus hozzáférhető teljes szövegű folyóiratával teljes körűen tudja biztosítani a tartalmi szolgáltatást. A tartalom eléréséhez viszont számos informatikai és infrastrukturális fejlesztésre van szükség egyrészt az egyetemen belül, másrészt a városban működő nagy könyvtárakkal együtt működve.

Beavatkozások

- 8.1. Regionális Műszaki Könyvtár kialakítása.
- 8.2. Új olvasói terek fejlesztése.
- 8.3. Újabb pályázatok segítségével RFID technológia bevezetése.
Határidő: 2013 második fele
Felelős: főigazgató

9. Az Egyetem hagyományainak ápolása

Intézményünk számára a Debreceni Egyetem alapításának 100. évfordulójához kapcsolódó előmunkálatai adták az indítékot ahhoz, hogy az egyetem történetének írott forrásait, a múlt eseményeit, jeles személyiségeit megőrkítő képi ábrázolásokat és tárgyi emlékeket felkutatssa és ezeket mind eredeti, mind virtuális formában gyűjteményekbe rendezve bemutassa elősegítve ezzel az egyetem hagyományainak ápolását.

Beavatkozások

- 9.1. Egyetemi Múzeum létrehozása.
- 9.2. Digitális Egyetemi Almanach fejlesztése.
- 9.3. Debreceni Egyetemi Pantheon fejlesztése.
Határidő: 2011 második fele
Felelős: főigazgató

10. Felhasználók képzése, korszerű kommunikációs csatornák kialakítása és fejlesztése, a digitális írástudás olvasói kompetenciájának és az olvasáskultúra megerősítése, bővítése

Beavatkozások

- 10.1. WEB 2.0-ás, hírlevél, MSN, Skype, SMS, WIKI.
- 10.2. Felhasználók képzése könyvtárhasználati bevezetőkkel, adatbázis ismertetek, egyéb szervezett képzési formák, digitális felkészültségi, képzettségi és szakterületi szintek közötti bontásban, rugalmas formában.
- 10.3. Infokommunikációs tananyagkészítése.
- 10.4. Olvasásnépszerűsítő rendezvények szervezése.
Határidő: 2011 első fele
Felelős: minőségbiztosítási főigazgató-helyettes

11. A könyvtári munkatársak tudásának hatékony menedzselése az olvasók jobb kiszolgálása érdekében, a dolgozók nyelvi és szakmai képzése

Beavatkozások:

- 11.1. Dolgozók beiskolázása akkreditált szakmai továbbképzésekre, nyelvi képzésre.
- 11.2. A könyvtár által szervezett tanfolyamok akkreditálása.

Határidő: folyamatos
Felelős: Főigazgatói Hivatal

12. Folyamatos minőségbiztosítási tevékenység végzése, használói észrevételekre alapozva

Beavatkozások

- 12.1. Használói elégedettségmérés rendszerességgel, jogos észrevételek beépítése a munkába.
- 12.2. Folyamatos kommunikáció a belső és a külső partnereinkkel.
- 12.3. A Könyvtár Minőségirányítási Kézikönyvének rendszeres aktualizálása, nyilvánossá tétele

Határidő: folyamatos
Felelős: minőségbiztosítási főigazgató-helyettes

13. Intézményi fejlesztési terv

A könyvtári rendszer továbbfejlesztéséhez szükséges infrastruktúra kialakítása

1. Épület

A Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár az elmúlt évtized jelentős fejlesztései révén az egyetem kutatási és tanulmányi szükségleteinek megfelelően alakította ki könyvtári szerkezetét, új szabadpolcos terek létrehozásával, valamint a 21. századi könyvtári információtechnológia alkalmazásával nagymértékben segítette elő a dokumentumok olvasóbarát használatát is. Az egyetem campusainak információs igényeihez igazodva épültek új könyvtárak (Társadalomtudományi Könyvtár 2002, Kenézy Élettudományi Könyvtár 2005), és 2006–2007-ben a HEFOP pályázat keretében a Bölcsészettudományi és Természettudományi Könyvtár korszerűsítésére is sor került. 2009-ben megújult a Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kari Könyvtár. Reményeink szerint megvalósul az Agrártudományi Könyvtár modernizálása is és új épületbe költözhet a Műszaki Kar Könyvtára kibővített regionális feladatkörrel.

A volt egyetemi templom könyvtári funkciója 2006-ban megszűnt. Az ott elhelyezett dokumentumok költöztetése és a jelentős állomány-átcsoportosítás eredményeképpen alakultak ki a DEENK szakgyűjteményei. Minden állományrész mozgatása esetében **nagy mennyiségű selejtezésre került sor**, és megtörtént a nem megőrzendő dokumentumok állományból törlése és kiejánlása is.

E fejlesztések azonban csak átmenetileg enyhítették az Egyetemi Könyvtár raktározási gondjait, az intézeti könyvtárak kevésbé használt anyagának fogadására továbbra sem nyílt lehetőség. Raktári kapacitásbővítés csupán a Kenézy Élettudományi Könyvtárban volt, az itt kialakított tárolóhely jó részét viszont az egyetemi templomból átkerült periodika és kottaállomány foglalta el, valamint az Orvos-és Egészségtudományi Centrum megszűnő klinikai könyvtáraitól átvett gyűjtemény. Az egyetemi templomban lévő Plakáttárat már **külső raktári bérlemben** kellett elhelyezni.

A DEENK megfelelő szolgáltatásainak alapját az 5,5 millió dokumentumot megközelítő gyűjteménye képezi, amelyet az egyetemi igényekre alapozva tervszerűen épít. Az országban egyetlen egyetemi könyvtárként **teljes körű köteles példány szolgáltatásban** részesül, így állománya 1952 óta lefedi a teljes magyarországi dokumentumtermést. Nemzeti gyűjtőkörű

könyvtárként megkap minden Magyarországon kiadott könyvet, folyóiratot, CD-ROM-ot, zenei CD-t és minden más kiadványt. Az évente ingyenesen kb. 30.000 kötet könyv, folyóirat és egyéb kiadvány (hangzó anyag, kotta, plakát, aprónyomtatvány és termékinformációs anyagok) révén jelentős dokumentum-vagyonhoz jut a Debreceni Egyetem. Ennek anyagi, oktatási és tudományos hasznát a könyvtár az **ország, a régió és a teljes Debreceni Egyetem** számára kamatoztatja. Ez a páratlanul gazdag gyűjtemény segíti az Egyetem több mint 20 doktori iskoláját, a különböző szakkollégiumokat és az országosan is példamutató tehetség gondozási programot.

A hatályos könyvtári törvény szerint, a nemzeti gyűjtőkörre alapozva a könyvtárra **országos és regionális szolgáltatási kötelezettség** hárul az Országos Dokumentum-ellátási Rendszerben (ODR): a DEENK a kötelezpéldányokat feldolgozza, megőrzi és szolgáltatja, valamint építi és gondozza az **országos központi lelőhely nyilvántartási rendszert**. Az ország dokumentum ellátásában betöltött kiemelt szerepét mutatja, hogy a TÁMOP 3.2.4. és TIOP 1.2.3. pályázatokon 350 millió forintot nyert országos feladatainak eredményes ellátására.

Ahhoz, hogy a könyvtár törvényi feladatainak eleget tegyen, az évről évre gyarapodó állománynak megfelelő tárolási feltételeket kell biztosítani. Az elkövetkezendő évek gyarapodásának elhelyezése, az állomány szakszerű tárolása, védelme és kiszolgálása, valamint a könyvtár korszerű szolgáltatási helyé alakítása érdekében a férőhely kapacitás bővítése elkerülhetetlen. A DEENK az ODR központ feladatainak maradéktalan ellátása miatt csak **na-gyon kis mértékben tud selejtezést alkalmazni**, hiszen a dokumentumok régebbi kiadásai ugyanolyan fontosak lehetnek egy-egy kutató számára, mint a hallgatók számára a legújabb kiadás.

Az állomány folyamatos gyarapodása mellett a raktári férőhely bővítését a könyvtár fejlesztési törekvései is indokolják. A kutató elitegyetem könyvtáraként nem mondhatunk le arról, hogy korszerű szolgáltatási intézményként segítsük az egyetem oktatási és kutatási igényeit. Fejlesztési tervünk szerint a 24 órás online szolgáltatások bevezetése mellett bővíteni kívánjuk a Bölcsészettudományi és Természettudományi Könyvtár szabadpolcos gyűjteményét. Ennek előfeltétele a főépületben a jelenleg raktári célokat szolgáló helyiségekben lévő állomány egy részének tároló könyvtári elhelyezése. A külső raktárba **történő raktározás enyhítene a főépület statikai túlterheltségén is**.

A Debreceni Egyetem a könyvtári fejlesztések esetében a szakkönyvtári rendszerű fejlesztések mellett döntött. Ez az elképzelés azt jelentette, hogy az egyetem integrált dokumentumvagyonát nem egyetlen új épületben helyezte el, hanem a campusokon felépült, ill. korszerűsített szakkönyvtárakban. Egy létesítendő **tároló könyvtár** lehetőséget adna arra, hogy tehermentessük a **tagkönyvtárakat és intézeti könyvtárakat** a megőrzendő, de kevésbé használt szakirodalom tárolásában és a duplum példányok kiszűrésével folytassuk a szakszerű állomány-apsztást. Ez az új raktári kialakítás összességében 11.000 polcfolyóméter biztosítását jelentené (terület: kb. 1500–1600 m²).

A tároló könyvtár megépítése (bérlése) lehetővé tenné a DEENK mintegy 10 éves dokumentum gyarapodásának elhelyezését, a Debreceni Egyetem nyomtatott szakdolgozatainak egységes elhelyezését, kezelését és szolgáltatását, valamint a megőrzendő, de kevésbé használt állományrészek összegyűjtését valamennyi könyvtári egységből és az intézeti könyvtárakból. Mindezek mellett könnyebbé válna a duplum példányok kiszűrése és kivonása, végső soron a szakszerű állományapsztás, ami további férőhelyek felszabadítását tenné lehetővé.

Agrártudományi Könyvtár

Könyvtári terek felújítása

A könyvtár olvasó- és kölcsönző terme, munkaszobái 1990 óta változatlan formában áll a könyvtárosok és a könyvtárhasználók rendelkezésére. Az elmúlt időszakban semmiféle felújítási munka – az elengedhetetlen karbantartási munkák kivételével – nem történt, így az egész könyvtári terület általános felújítása és a korszerű olvasói környezet kialakítása elengedhetetlen.

Regionális Szakkönyvtári állomány kialakítása

Az Egyetemi Könyvtár felhasználóbarát szakkönyvtári rendszerének továbbépítése folyamatos feladat.

A tervezett Regionális Agrártudományi Szakkönyvtár kialakításának biztosítéka az a szakirodalmi háttér, amelyet a kurrens és retrospektív köteles példányok itteni elhelyezése. Ebben az esetben biztosítani lehet, hogy az adott szakterületen az egyetem dokumentumvagyonát egyesítsük.

Az Agrártudományi Könyvtár a DEENK rendszerének harmadik legnagyobb egysége, jelentős állománnyal és felhasználói körrel. Az Európai Unióhoz való csatlakozással jelentősen megnőtt az agrár területen dolgozók információs igénye. A DEENK szakkönyvtári rendszerében ez az egység a BTEK állományában levő mezőgazdasági tudományok köteles folyóirat-és könyvállományával kiegészülve (ez **mintegy 36.000 kötet**) a régió **agrártudományi információs központjának szerepét tudja betölteni.**

Kenézy Élettudományi Könyvtár

2005-ben került átadásra az **Élettudományi Épület és Könyvtár**. A könyvtári gyűjtemény esetében megvalósult az egyetemi dokumentumvagyon élettudományi gyűjteményrészeinek integrációja. A TEK egységeiből átkerültek az Élettudományi Épületben helyet kapó intézetek, tanszékek könyvtárai, állományuk kb. 35.000 kötet, és a Kémiai Szakkönyvtár mintegy 40.000 kötete, valamint a Kenézy Könyvtár állománya. Ez a mintegy 250.000 kötetes köteles példányokkal kiegészült gyűjtemény és a korszerű infrastruktúra lett az alapja egy regionális egészségtudományi információs központ kialakításának. Az elmúlt évek jelentős információ keresési és tanulási módszerek fejlődésével az épület eredeti funkcionális kialakítása mára már átalakításra és változtatásra szorul. A jövőben mindenképpen szüksége van újabb oktató terem kialakítására és fontos néhány csoportos tanuló tér megvalósítása. A hosszabb nyitva tartás és üzemeltetés érdekében egy fejlett video megfigyelő rendszert kell kiépíteni valamint továbbra sincs megoldva a szintek közötti hangszigetelés.

Bölcsészettudományi és Természettudományi Könyvtár

Az Egyetem főépületében található legnagyobb könyvtári egység nagy, de sajnos nem teljes körű átalakítása 2007-ben fejeződött be. A fejlesztés célja a korszerű szabadpolcos könyvtári terek kialakítása volt, melynek megvalósítását a DEENK több lépcsőben tervezte. Mivel az állomány 70%-a továbbra is zárt rendszerben helyezkedik el, szükség van további raktári terek megnyitására és korszerű tanuló egységek kialakítására, ahol nemcsak a hagyományos dokumentumokhoz férhet hozzá az olvasó, de az internet elérési lehetőségek is adóttak. Ehhez természetesen jelentős gyűjtemény egységeket kell megmozgatni és külső raktárban elhelyezni.

Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kari Könyvtár

A kar könyvtárának infrastrukturális gondjait orvosolná egy 450m²-es önálló könyvtárépület kialakítása. A jelenleg működő könyvtár a kar régi kollégiumának földszintjén működik. A jelenleg 60.000 kötetes gyűjtemény elhelyezése rendkívül szűkös, az olvasótermi, számítógépes és szabadpolcos raktári összesen 234 m²-en helyezkedik el. Ráadásul a helyiségek az épület adottságai miatt nem alakíthatók, áttekinthetetlenek az olvasói terek, elégtelen az ülőhely kapacitás és a számítógépes infrastruktúra. A Pedagógiai Kar Könyvtára lenne a jövőben az óvodapedagógiai szakgyűjtemény szolgáltatója, ez az állomány majdnem 8000 kötetrel növelné a jelenlegi dokumentumszámot. Az új könyvtár megfelelő szolgáltatási színvonalat tudna biztosítani a Kar oktatóinak, hallgatóinak és a téma iránt érdeklődő felhasználóknak.

Műszaki könyvtár

A magas színvonalon folyó, gyakorlatorientált mérnökképzés szakirodalmi hátterét szolgálja a **Regionális Műszaki Könyvtár**, amely a hagyományos dokumentumokhoz, tanulmányi anyagokhoz és elektronikus információforrásokhoz való hatékonyabb, gyorsabb hozzáférés korszerű lehetőségét teremti meg. A könyvtár nem csupán az egyetemen folyó képzés igényeit elégíti ki, de a régió szakembereinek információellátását ellátja és egyedülálló gyűjteménye révén országos feladatokat is vállal.

A DE Egyetemi és Nemzeti Könyvtárának tagkönyvtáraként működő Műszaki Kari Könyvtár állománya és szolgáltatásai révén a mérnökképzésben nélkülözhetetlen információkkal látja el a Kar hallgatóit és oktatóit. Az egység oktatáspolitikájához igazítva alakítja gyűjtőkörét, követi az új szakok igényeit, emellett regionális műszaki könyvtári feladatokat is ellát.

A könyvtár jelenleg korszerűtlen körülmények között működik, amely nem teszi lehetővé sem az állomány megfelelő elhelyezést, sem a felhasználóbarát szolgáltatás kialakítását. Az osztatlan légtérű, több tanterem összenyitásával létrehozott tér egyben olvasóterem, kézi raktár, könyvtárosi munkahely, itt használják a számítógépeket olvasók és könyvtárosok egyaránt. Nincs elkülönített helyiség egyetlen könyvtári munkafolyamat számára sem, de elmélyült olvasásra alkalmas kutatószoba sincs. Az olvasók, a számítógépet használók és a könyvtárosok kölcsönösen zavarják egymást.

A Műszaki Regionális Könyvtár kialakításával megteremtjük annak esélyét, hogy a **műszaki felsőoktatásban** részt vevők azonosan magas színvonalú szolgáltatásban részesüljenek, mint az új építésű Társadalomtudományi Könyvtárban, Kenézy Élettudományi Könyvtárban vagy a HEFOP program keretében átalakított Bölcsészettudományi és Társadalomtudományi Könyvtárban.

A Műszaki Regionális Könyvtár lehetőséget ad arra is, hogy **gyűjtőkörét bővítsük**, a műszaki tudományok mellett kiegészítve a környezetmérnöki, településmérnöki, vegyészmérnöki, műszaki informatikai tudomány területekkel. Erre lehetőséget ad, hogy az Egyetemi Könyvtár a Magyarországon megjelent szakirodalom teljességét kötelese példányként megkapja.

A gyűjtemény korszerű elhelyezése megteremti annak a lehetőségét, hogy az egyetemi oktatás mellett a **város és régió igényeit** is kielégítsük. A műszaki szakirodalom széleskörű szolgáltatása jól illeszkedik az Egyetem Intézményfejlesztési elképzelésébe megfogalmazottakhoz, elsősorban a Pólus Programhoz, ennek keretében az egyetemen folyó, de országsszerte elért tudományos kutatási eredmények könyvtári eszközökkel történő szétszórásához, a gyakorlatban történő alkalmazásához.

Egyetemi Múzeum és Kézirattár

A Kossuth Lajos Tudományegyetem Tanácsa 1993-ban jóváhagyta, hogy az Egyetemi Könyvtár Kézirattári különgyűjteményének keretében Egyetemtörténeti Gyűjtemény alakuljon. 2001-ben javaslat készült az Egyetemtörténeti Múzeum létesítéséről és működtetéséről. Az elmúlt években a Múzeum létrehozásának törvényi alapjait is szabályozták, a 2005. évi CXXXIX. **Törvény a felsőoktatásról** lehetőséget nyújt levéltári, múzeumi szervezeti egység létrehozására. E törvény rendelkezik továbbá arról is, hogy a felsőoktatási intézmény könyvtára alapfeladatain túl levéltári és múzeumi funkciót is elláthat. A 22/2005. (VII. 18) NKÖM rendelet meghatározza a muzeális dokumentumok kezelését, nyilvántartását és lehetőséget adott arra, hogy az Egyetemtörténeti Gyűjteményt muzeális könyvtári dokumentumok egységként tartsa nyilván és szakszerű kezelését, használatát szabályzatban rögzítse az Egyetem Szenátusa. Elkészült és 2010-ben megnyílt a Kenézy villában **Orvostörténeti Gyűjtemény** amely az orvostörténeti tárgyi emlékek mellett egyetemtörténeti dokumentumokat, okleveleket, könyveket, kiadványokat, érméket archivál és mutat be, gondozza az Orvostudományi Centrum nevezetes személyiségeinek hagyatékát. 2006-ban át kell adni a volt Egyetemi templomot, az épület IV. emeletén működött az Egyetemi Könyvtár Egyetemtörténeti gyűjteménye. A Kézirattárat, így **az Egyetemi gyűjteményt átmenetileg a Társadalomtudományi Könyvtárban helyeztük el.** Terveink szerint a könyvtár keleti szárnyának földszintjén lévő könyvraktár átköltöztetésével és muzeális dokumentumok tárolására alkalmassá alakításával a főépületben kapott volna helyet a gyűjtemény, de az elképzelést nem valósíthattuk meg.

Az Egyetemtörténeti Gyűjtemény jelenlegi egységei

Egyetemi Emlékkönyvtár: az egyetem oktatóinak és dolgozóinak publikációiból, valamint egyetemi kiadványokból egy-egy példány, személyi, ill. intézményi fondokban rendezve. A kezdetektől napjainkig épülő gyűjteményrész.

A Kézirattár állományában lévő egyetemi dokumentumok

Az egyetem működésével összefüggő hivatalos iratok (pl. kiadatlan évkönyvek kéziratjai, egyes szervezeti egységek iratai, levéltárban lévő iratok másolata), a Debreceni Nyári Egyetem iratai 1927-től folyamatosan; az egyetem professzorainak kéziratos hagyatéka; egyetemi pályamunkák, szakdolgozatok (1945-ig), doktori disszertációk gyűjteménye; az egyetem történetére vonatkozó bibliográfiai adatok gyűjteménye; fotógyűjtemény, részben albumokba rendezve, részben időrendi csoportosításban dobozolva.

Tárgyi emlékek: egyetemi díszöltözekek néhány darabja, oktatáshoz használt műszerek, irodagépek, egyéb használati tárgyak, egyetemi pecsétnyomók, az egyetemnek ajándékozott emléktárgyak.

Elhelyezés

Az Egyetemi Múzeum és Kézirattár elhelyezését mindenképpen központi helyen, jól megközelíthetően érdemes tervezni, hiszen ez egyben a kulturális turisztika szempontjából is fontos célpont lesz. A két egység közös kialakításhoz 1200 m² lenne szükséges.

2. Informatika:

A Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtárban az elmúlt években jelentős informatikai korszerűsítés zajlott le mellyel **felhasználó központú könyvtár** létrehozása volt a célunk. Ezen korszerűsítéseknek eredményeképpen a következő szolgáltatások érhetőek el az oktatóink, diákjaink valamint olvasóink számára a teljesség igénye nélkül:

- Elektronikus kikérés raktárból, hosszabbítás valamint kölcsönzés

- Önkölcsönző pult
- Tananyagok digitalizálása
- ODR, Országos Dokumentumellátó Rendszer

A fenti tevékenységek fejlesztését és kibővítését folytatni szeretnénk, hogy könyvtárunk egyre több és magasabb minőségű **szolgáltatással** álljon olvasói rendelkezésére. Mivel egyre kevesebb forrás áll rendelkezésünkre állományuk gyarapításához, a meglévő gyűjtemény megóvása szempontjából elengedhetetlen, hogy mindegyik könyvtári részlegünkben **egységes beléptető és biztonsági megfigyelő rendszert** hozzunk létre. Ehhez szükség van az **RFID** (rádiófrekvenciás azonosító) rendszer bevezetéséhez, mellyel korszerű védelmet tudunk biztosítani állományunknak.

A tananyagok digitalizálásának sebességét növelni kell annak érdekében, hogy ki tudjuk elégíteni a fokozódó szükségletet. A digitalizált anyagok tárolásához a jelenleg rendelkezésre álló **tárhely** nem elegendő ezek bővítése is szükséges.

A digitalizált tananyagok használatához (olvasó termi vagy otthoni) szükség van **50–100 E-book olvasó** beszerzéséhez melynek segítségével az elektronikus anyagokhoz nyomtatás nélkül tudnánk hozzáférést biztosítani.

A fent említettek mellett továbbá elengedhetetlen a **WIFI rendszer** bővítése és továbbfejlesztése, hogy kapcsolódni tudjunk az egyetemen kialakuló egységes vezeték nélküli rendszeréhez.

Oktatások, továbbképzések

Az elektronikus könyvtári szolgáltatások és adatbázisok intenzív használatának előtérbe kerülésével egyre nagyobb hangsúlyt kap a felhasználók képzése. Legfontosabb területei: adatbázis-bemutatók egyetemi oktatóknak, dolgozóknak és felsőbb éves hallgatóknak, az egyetemi hallgatók könyvtárismereti oktatása (több karon), kihelyezett adatbázis bemutatók tartása. Ezen szolgáltatások továbbfejlesztéséhez **több asztali gépre és kivetítőre** lenne szükségünk.

Informatikai infrastruktúra fejlesztése

Kiemelt hangsúlyt kell fektetni a meglévő szerverpark frissítésére, ahol nagyobb kapacitású kiszolgálók beszerzésével biztosítani lehet a DEA, digitális gyűjtemények folyamatos fejlődését, publikációs adatbázis megnőtt tárhelykapacitásának bővítését is.

Az olvasói pc-k számának növelése és korszerűsítése is elengedhetetlen, mivel számuk jelenleg csekély és több könyvtári egységben elavultak (CRT monitorokkal szerelt 6–8 éves terminálok). Bővítésre, korszerűsítésre mindenképpen szükség lenne ahhoz, hogy megfelelő színvonalon tudjuk biztosítani az elektronikus szolgáltatásokat.

További szolgáltatások

DE Kiadó informatikai fejlesztése is időszerű. Az On-line jegyzetigénylésre oktatói részről és jegyzetrendelésre hallgatói részről nagy érdeklődés mutatkozik. Az ehhez tartozó informatikai struktúra továbbfejlesztése jelentős anyagi megtakarítást eredményezne a jegyzetek előállítására és tárolására kapcsolatosan. A jelenleg működő **Print on Demand** rendszer azonnali tételével valamit az on-line (publikus) készletnyilvántartó program létrehozása is hozzájárulna a fenti költségek további csökkentéséhez.

14. A külső és belső kommunikáció fejlesztése, marketing tevékenység

14.1. A könyvtár marketing tervének kidolgozása

Mint minden könyvtárnak, a DEENK-nak is szembe kell néznie a gazdasági, társadalmi, technikai változásokkal, amelyek – még ha nonprofit szervezetről is van szó – nagymértékben alakítják egyrészt a felhasználói körét, azok igényeit, és ami még fontosabb, magukat a szolgáltatásokat is.

Ezekhez a változásokhoz tudatosan, előre megtervezetten kell alkalmazkodnunk, amihez egy hatékony, rugalmas marketing stratégia szükséges.

Manapság a könyvtárak nehéz időket élnek. A DEENK kiemelt jelentőségű szerepet mondhat magáénak, hiszen nemzeti gyűjtőkörű nyilvános könyvtárként nemcsak a hallgatókat, oktatókat, debreceni lakosokat, hanem az összes állampolgárt is ki kell szolgálnia. A széleskörű használókör azonban széleskörű feladatokat és felelősséget is jelent. A hallgatóknak, oktatóknak egyre több információt kell megismerniük, nyomon követniük munkájuk, kutatásuk során, az állampolgároknak pedig egyre több információra van szükségük a mindennapjaikhoz is, ugyanakkor a megfelelő, releváns ismeretek megszerzésére egyre kevesebb idejük van, így könyvtárunknak „életben maradásához” nemcsak folyamatosan bővítenie kell a szolgáltatások körét, hanem azokat a legújabb és leghatékonyabb technikai igényekhez is igazítania kell.

A DEENK marketing terve

Könyvtárunk – ötvözve a két legfontosabb tulajdonságot – az alábbi lépésekben jelölte ki marketing stratégiáját:

1. Piacelemzés

- partnerkapcsolatok meghatározása,
- felhasználói igények felmérése (használati felmérés, helyi társadalom felmérése),
- célcsoportok kijelölése,
- versenytársak elemzése.

Határidő: folyamatos

Felelős: főigazgató, MIT

2. Marketing stratégia megtervezése, kidolgozása:

- a korábban végrehajtott piacelemzési eredmények kiértékelése,
- 4 p mix (product, price, place, promotion) végrehajtása:
 - szolgáltatás jellemzőinek meghatározása,
 - árpolitika meghatározása,
 - értékesítés módjainak meghatározása,
 - hatékony kommunikációs stratégia kidolgozása

Határidő: folyamatos

Felelős: főigazgató, MIT

3. Hatékony kommunikációs stratégia (=promotion) kidolgozása

Határidő: folyamatos

Felelős: főigazgató, MIT

4. Belső PR

A DEENK elsődleges PR tevékenysége a munkatársaival szemben a megfelelő munkaléggör, a munkatársak és a vezetők közötti jó viszony, a motiváltság, és a szakmai fejlődés lehetőségének megteremtésére, fenntartására, és az ennek megvalósítására irányuló megbeszélésekre, ötletelésekre, közös programokra, szakmai és akár anyagi jutalmazásra, valamint továbbképzések biztosítására irányul. Mindezeknek elengedhetetlen feltétele a megfelelő kommunikáció. Így elsődleges feladatunknak tekintjük egy jól működő vezetői információs rendszer kiépítését, amely akadálymentes információáramlást biztosít a vezető és középvezetők, a vezetők, középvezetők és beosztottak, valamint a beosztottak és beosztottak között is. A megfelelő kommunikációs csatornák kialakítása azért fontos, mert a legtöbb probléma gyökere a problémákról való nem tudás, véleményünk ki nem mondása, más véleményének meg nem hallgatása.

Határidő: folyamatos

Felelős: főigazgató, MIT

4. Külső PR

Az *olvasókat* tájékoztatnunk kell a könyvtárunkban igénybe vehető szolgáltatásokról és a szolgáltatás igénybevételének feltételeiről. A pontos és naprakész tájékoztatással elkerülhetők a félreértések, s így az elégedetlenség, a rossz tapasztalat is. A DEENK olvasóival szembeni kapcsolatában az alábbiakra fekteti a hangsúlyt:

- naprakész információk a már bevezetett szolgáltatásokról,
- kiemelt „reklám” az újonnan bevezetendő és bevezetett szolgáltatásokról,
- teljes körű tájékoztatás a rendezvényekről, akciókról (email, plakát, szórólap stb.),
- szolgáltatások igénybevételi módjainak bővítése (személyesen, telefonon, interneten),
- folyamatos tájékoztatás az igénybevett szolgáltatásokról (kölcsönzés, előjegyzés stb.),
- értékesítés-ösztönzés.

Határidő: folyamatos

Felelős: főigazgató, MIT

15. Humán erőforrás menedzsment

A tervszerű személyzeti munka, a humán erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodás megköveteli, hogy a könyvtár céltudatosan fejlessze munkatársi gárdáját, elősegítse azok képzését, továbbképzését. A jó légkörű munkahely, a motivált kollektíva a minőségi teljesítmény záloga.

A DEENK létszáma 128 fő, munkatársi gárdájának 28% 50 év feletti.

A kollégák 76%-a felsőfokú végzettségű, nagyon kevés a középfokú végzettségű munkatárs. Az összmunkatársi gárda túlképzettnek mondható. Kitűzött célunk a felső- és középfokú könyvtári végzettségű munkatársak optimális arányának elérése.

E célok megvalósításához az alábbi feladatokat tűzzük ki:

1. Teljes körű személyzeti kataszter kidolgozása

Határidő: 2010. december

Felelős: Főigazgatói Hivatal

2. A munkatársak teljesítményének folyamatos értékelése és elismerése: az anyagi és erkölcsi megbecsülés rendszerének kidolgozása

Határidő: 2010. december

Felelős: Főigazgatói Hivatal

3. A nyugdíjazások humánus előkészítése és lebonyolítása
Határidő: folyamatos
Felelős: Főigazgatói Hivatal

4. Nyugdíjasok alkalmazása kizárólag pályázati forrás terhére vagy rendkívüli esetben megbízással
Határidő: folyamatos
Felelős: főigazgató

5. A középfokú szakmai végzettséggel rendelkezők arányának növelése, ezzel a felső- és középfokú végzettséggel rendelkező munkatársak arányának javítása
Határidő: folyamatos
Felelős: főigazgató

6. A 7 éves képzési ciklus megtervezése és beindítása: az eddig preferált informatikai és nyelvi képzések és továbbképzések mellett/helyett a könyvtárszakmai képzések és továbbképzések támogatása
Határidő: folyamatos
Felelős: főigazgató, egység- és osztályvezetők

7. A minőségbiztosítási képzettség emelése érdekében folyamatos beiskolázás a 120 órás akkreditált tanfolyamra
Határidő: folyamatos
Felelős: főigazgató

8. Szakképzett, nagy tapasztalattal rendelkező munkatársak megtartása
Határidő: folyamatos
Felelős: főigazgató, egység- és osztályvezetők

9. Kérdőíves felmérések a munkatársak körében a munkakörükhöz szükséges ismeretekről, képességekről, valamint dolgozói elégedettség mérése)
Határidő: folyamatos
Felelős: főigazgató-helyettes, Minőség Irányítási Tanács

Könyvtáros életpálya vonzóvá tétele érdekében publikációk, kutatások ösztönzése és ezek megjelentetése

Határidő: folyamatos
Felelős: főigazgató, egység- és osztályvezetők

Az itt felvázolt stratégiai terv eredményeként – reményeink szerint – a könyvtár önmaga és a fenntartó számára világossá teszi az elkövetkező három év legfontosabb feladatait. Ezzel egyidejűleg az ad hoc döntések helyett stratégiai döntések születnek, a feladatok megoldása során erősödik az intézmény szakmai pozíciója és pénzügyi helyzete is. A munkatársak elkötelezettsége, motivációja is pozitív változásokat mutat, a közös cél elérése érdekében még jobb munkakapcsolatok alakulnak ki.

Végül, de nem utolsó sorban, növekszik használóink elégedettsége.

Debrecen, 2011. január

Dr. Virágos Márta
főigazgató